

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра української та зарубіжної літератур

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Наталя Мельник

Протокол № _____

«___» _____ 2024 р.

Реєстраційний № _____

«___» _____ 2024 р.

МАРКЕРИ ЖІНОЧОГО ПРОСТОРУ У ПРОЗОВИХ ТВОРАХ ГАЛИНИ
ВДОВИЧЕНКО ТА МЕТОДИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕМИ

Кваліфікаційна робота студентки
 групи ЗУМЛм-23
 другого (магістерського) рівня
 спеціальності 014.01 Середня освіта
 (Українська мова і література),
 додаткової спеціалізації – зарубіжна література
Грички Дар'ї Василівни

Керівник: кандидат філологічних наук, доцент
Яременко Н. В.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Кривий Ріг – 2024

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Гричка Дар'я Василівна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав(ла) і не одержував(ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений(а). Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Анотація

Гричка Д. В. Маркери жіночого простору у прозових творах Галини Вдовиченко та методичні можливості теми. Кривий Ріг, 2024. 97 с.

У кваліфікаційній роботі з'ясовано специфіку використання поняття «жіночий простір» в дослідженнях сучасної української літератури, проаналізовано особливості вияву та художньої інтерпретації жіночого простору, окреслено провідні маркери його презентації у прозових творах Галини Вдовиченко. Базовими для роботи стали романи письменниці «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука». Методичні можливості теми представлені розробками уроку позакласного читання за творами Галини Вдовиченко та позакласного заходу за творами авторки.

Ключові слова: жіночий простір, феміністична критика, маркер, жіночий образ, жіноча ідентичність.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Жіночий простір в дослідженнях сучасної феміністичної критики...	10
1.2. Романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» та їх місце у творчості Галини Вдовиченко.....	18
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО СВІТУ В РОМАНАХ «ПІВ'ЯБЛУКА» ТА «ІНШІ ПІВ'ЯБЛУКА»	
2.1. Різносторонність жінки як основа її жіночого світу.....	27
2.2. Маркери жіночого ставлення до світу чоловіків.....	34
2.3. Предметні маркери жіночого світу.....	46
Висновки до розділу 2.....	57
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕМИ	
3.1. Аналіз шкільних програм у ракурсі проблеми дослідження.....	59
3.2. Урок позакласного читання за творами Галини Вдовиченко.....	65
3.3. Сценарій позакласного заходу за творами авторки.....	69
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	79
ДОДАТОК А	83
ДОДАТОК В	92

ВСТУП

Актуальність дослідження: Творчість Галини Вдовиченко є оригінальним внеском в сучасну українську літературу, адже авторка звертається до важливої проблеми сьогодення – місця жінки в сучасному світі. Галина Вдовиченко є визнаним автором творів «жіночої прози», яка не лише надає сучасного звучання традиційному підходу до розкриття жіночого світу, але й пропонує сучасні інтерпретації жіночих образів, наближені до свідомості та культурних потреб ХХІ століття.

Тема жіночого простору в літературі є важливою складовою сучасних гендерних досліджень. У творах Галини Вдовиченко розглядаються специфічні аспекти жіночого досвіду, які відображають не лише індивідуальні переживання персонажів, але й соціокультурні контексти, в яких вони існують. Актуальність дослідження підкреслюється значним інтересом до проблематики жіночої ідентичності в українській літературі, а також загальносвітовими тенденціями до дослідження гендерних аспектів у культурі.

На сучасному етапі української літератури недостатньо досліджено безпосередньо маркери жіночого простору, які виникають у творах Галини Вдовиченко. Хоча існують роботи, присвячені гендерній проблематиці в українській прозі, конкретний аналіз творів письменниці в контексті жіночого досвіду й ідентичності потребує глибшого вивчення.

На сьогодні маємо низку різнопланових досліджень як феномену «жіночої прози» в українській літературі загалом, так і творчості Галини Вдовиченко зокрема, але аспекти дослідження творів авторки до кінця не вичерпані. Вивчення маркерів жіночого простору є важливим для розуміння не лише літературного контексту, але й соціокультурних змін у сучасній Україні. Дослідження цієї теми сприятиме більш широкому усвідомленню жіночої ідентичності, ролі жінок у суспільстві та місця літератури у формуванні соціальних уявлень.

Отже, актуальність дослідження визначається такими положеннями:

1. Сучасні гендерні дослідження: у контексті сучасних досліджень гендерної ідентичності та ролі жінки в суспільстві вивчення жіночого простору в літературі стає важливим аспектом. Твори Галини Вдовиченко відображають жіночі переживання, досвід і стереотипи, що дозволяє глибше зрозуміти роль жінки в українському суспільстві.

2. Літературний контекст: Галина Вдовиченко є представницею сучасної української літератури, її твори демонструють нові підходи до зображення жіночого досвіду. Дослідження маркерів жіночого простору може виявити специфіку її стилю і тематики.

3. Соціальні зміни: у світлі змін у суспільстві та боротьби за права жінок, аналіз жіночого простору в літературі може допомогти відобразити та проаналізувати ці зміни, показати, як вони відображаються у свідомості персонажів романів Галини Вдовиченко.

Важливим у контексті актуальності дослідження бачаться методичні можливості теми, оскільки презентація творчості авторки в освітньому процесі є значущою для залучення здобувачів освіти до більш повного осмислення сучасного літературного процесу. Розробка методичних матеріалів на основі аналізу маркерів жіночого простору може бути корисною для вчителів та викладачів, сприяючи кращому розумінню літератури та гендерних проблем у класі.

Дослідження маркерів жіночого простору у прозових творах Галини Вдовиченко є не лише теоретично значущим, а й практично важливим для розширення гендерних досліджень в Україні та формування нових освітніх підходів.

Метою дослідження є виявлення та аналіз маркерів жіночого простору у прозових творах Галини Вдовиченко, а також розробка методичних можливостей для презентації теми в освітньому процесі.

Завдання дослідження:

– визначити поняття «жіночий простір», проаналізувати концепцію жіночого простору в літературі, зокрема в українському контексті,

– виявити маркери жіночого простору у творах Галини Вдовиченко та здійснити текстуальний аналіз прозових творів авторки з метою виявлення специфічних образів, тем і символів, що вказують на жіночий досвід,

– контекстуалізувати жіночі образи, розглянути соціокультурні, історичні та психологічні чинники, які впливають на формування жіночих образів у її творчості,

– розробити методичні матеріали для вчителів (викладачів) що включають вправи, теми для обговорень і завдання на основі аналізу маркерів жіночого простору.

Об’єкт дослідження: романи Галини Вдовиченко «Пів’яблука» та «Інші пів’яблука».

Предмет дослідження: маркери жіночого простору у прозових творах Галини Вдовиченко та методичні можливості теми.

Методи дослідження:

1. Літературно-критичний аналіз.

Це основний метод дослідження літературних творів, аналізу текстів та визначення показників стилю, мотивів, характеротворення і, зокрема, простору жінок у творах Галини Вдовиченко. У цьому методі важливо звернути увагу на образи жінок, просторовий і культурний контекст, у якому вони існують, та взаємодію цих елементів у контексті соціальних норм і стереотипів.

Метод аналізує, як автори створюють жіночі образи, за допомогою яких художніх прийомів та образів відображають роль жінок у своїх творах, і чи є простір (фізичний, а також соціальний та культурний) важливим показником характеру героїні.

2. Гендерний аналіз.

Методологія гендерного аналізу дає змогу розглянути літературні твори крізь призму гендерних взаємин, ролей, ідентичностей та стереотипів. Метод дозволяє оцінити, як автор конструює жіночі образи, як вони взаємодіють з чоловічими персонажами та з якими соціальними і культурними контекстами стикається фемінність.

Вивчення індикаторів жіночого простору у творчості Галини Вдовиченко дозволяє зосередитися на тому, як авторка підкреслює роль жінки в суспільстві, які образи природного, внутрішнього, міського та сільського просторів використовуються для характеристики жіночих персонажів. Зосереджує увагу на ролі жінки в суспільстві та на тому, які образи природи, приміщень, міського та сільського просторів використовуються для характеристики жіночих персонажів

3. Тематичний аналіз.

Методологія тематичного аналізу може бути використана для визначення ключових тем і мотивів, пов'язаних із жіночим простором у творі, а також для дослідження того, як ці теми розвиваються через різні наративи та персонажів.

Тематичний аналіз допомагає визначити ключові теми, пов'язані з жіночими персонажами, такі як сімейні стосунки, емоційні переживання, професійна реалізація, самопізнання та протистояння соціальним обмеженням.

4. Порівняльний метод.

Порівняння різних текстів дозволяє знайти подібності та відмінності у створенні образів та орієнтирів жіночого простору. Порівняння творчості Галини Вдовиченко з творами інших українських та зарубіжних авторів дозволяє виявити особливості стилю та підходу до висвітлення теми жінки.

Метод дозволяє порівняти методи, які використовують інші українські письменники для зображення жіночності та простору, і з'ясувати, чим творчість Галини Вдовиченко вирізняється в контексті сучасної літератури.

5. Науково-педагогічні методи аналізу.

Метод дозволяє дослідити, як тема жіночого простору може бути застосована до викладання української літератури в школах та вищих навчальних закладах, створити навчальні та лекційні матеріали, які дозволять студентам та учням зрозуміти важливість жіночих образів у сучасній українській прозі.

6. Феміністичний аналіз.

Дозволяє проаналізувати, як в творах відображаються традиційні уявлення про жінку, які гендерні ролі їй відводяться.

Дослідження жіночої мови: увага на особливості мови, якою говорять жіночі персонажі, які слова, вирази, фразеологізми вони використовують.

Аналіз жіночої суб'єктивності: дослідження того, як авторка передає внутрішній світ жіночих персонажів, їхні почуття, думки, переживання.

Практичне значення одержаних результатів кваліфікаційної роботи полягає в тому, що її матеріали можуть бути використані вчителями української літератури під час роботи в навчальних закладах різних типів, у позаурочній та позакласній роботі.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були оприлюднені в межах участі в роботі Всеукраїнської студентської наукової інтернет-конференції «Актуальні питання сучасної філології та журналістики» (19 квітня 2023 року, м. Тернопіль, доповідь на тему «Компоненти жіночого світу в романі Галини Вдовиченко «Пів'яблука») та студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної філології та лінгводидактики» (22 квітня 2024 року, м. Рівне, доповідь на тему «Жіночий простір у романі Галини Вдовиченко «Пів'яблука»), частина матеріалів оприлюднена у збірнику «Актуальні проблеми сучасної філології та лінгводидактика : зб. тез доп. учасників науково-практичної конференції» (м. Рівне, 22 травня 2024 р.).

Структура та обсяг роботи. Магістерська праця складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи складає 97 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Жіночий простір в дослідженнях сучасної феміністичної критики

Початок незалежності України ознаменувався не лише суттєвими змінами в політичному устрої країни, а й переосмисленням різноманітних традиційних норм та порядків. Цей період характеризується зростанням свободи, що сприяло розвитку важливих соціальних рухів. В Україні 1990-ті роки стали періодом бурхливого розвитку феміністичної літературної критики, і однією з ключових постатей, яка сприяла не тільки її виникненню, але й значному розвитку в українському літературознавстві, була Соломія Павличко. Її книга «Фемінізм», видана в 2002 році, є, мабуть, найбільш відомим і цитованим твором серед сучасних українських феміністичних критиків. Ця праця складається з матеріалів, написаних у 90-х роках: статей, інтерв'ю, досліджень, а також виступів і конференцій, що стосуються емансипації в контексті літератури.

Соломія Павличко стала однією з перших в Україні, хто почав аналізувати творчість відомих письменників і письменниць з точки зору феміністичної критики. Вона активно зверталася до праць феміністок попередніх десятиліть, зокрема до робіт англійських та французьких авторок, таких як Вірджинія Вульф і Симона де Бовуар. Останню, зокрема, С. Павличко вважає основоположною для феміністичної літературної критики, підкреслюючи, що саме з її праці почалося формування цієї галузі.

Твори Галини Вдовиченко вирізняються своєю оригінальністю та концептуальністю, що базуються на ідеях суверенного індивідуалізму, суб'єктивного сприйняття світу та екзистенціалізму. У той же час, її проза органічно вбудована в національну художню свідомість та сучасну літературну практику кінця ХХ – початку ХХІ століття. Це підкреслюють критики,

літературознавці, автори: В. Горбунова, Т. Дігай, Я. Дубинянська, М. Іванцова, Ж. Куява, К. Лисенко, І. Славінська та ін., які висловлюють свої думки в рецензіях, оглядах і критичних статтях [4, с. 4].

Проблематика сучасної української «жіночої» прози залишається недостатньо дослідженою, але є надзвичайно цікавою через свою текстову багатогранність, що і зумовлює зростаючий інтерес до цієї теми в українському літературознавстві. Свобода творчого пошуку, а також орієнтація на європейський неомодернізм визначають актуальність дослідження романів Галини Вдовиченко в українському літературному контексті на початку ХХІ століття [4, с. 4].

Особливу увагу в масовій літературі привертає феміністичний дискурс, що дозволяє вивчати способи формування образів фемінності в художніх текстах, їх зв'язок із соціальними та культурними практиками, а також виявляти вплив жанру на відтворення гендерних стереотипів.

Ознаки та мотиви феміністичної прози виразно виявляються у романах львівської письменниці Галини Вдовиченко, чия творчість дедалі більше привертає увагу літературознавців. Водночас її проза залишається недостатньо дослідженою в сучасному літературознавстві. У наукових працях, що аналізують літературний дискурс останніх десятиліть, твори Галини Вдовиченко часто не розглядаються, навіть у контексті ширших тем, таких як «Художні особливості жіночої прози 80-90-х років ХХ століття» Т. Тебешевської-Качак [22], «Концепція особистості жінки в українській прозі 90-х років ХХ століття (феміністичний аспект)» С. Філоненко [41], «Художні версії проблеми самотності у сучасній жіночій прозі» О. Карабьової [20] тощо. Деякі аспекти її творчості розглядаються в роботах В. Агєєвої [1], Я. Дубинянської [13], О. Карабьової [20], Ж. Куяви [26], О. Самохіної [35], які досліджують внутрішній світ персонажів у її творах – образи чоловіка й жінки. Творчості Г. Вдовиченко присвячено окремі рецензії та статті таких дослідників, як Вікторія Горбунова [11], Тетяна Дігай [12], Сергій

Зінченко [16], Міла Іванцова [17], Катерина Лисенко [27], Надія Максимова [28], Марися Рудська [34], Олена Тараненко [39] та інших.

Жанрово-стильові особливості творів Г. Вдовиченко літературознавці й критики характеризують по-різному. Наприклад, наголошують на їхній закоріненості в казковому дискурсі, аргументуючи це мотивом Попелюшки, синтезом реальності й містики, вірою в існування інших світів, вільним оперуванням художнім часопростором [4]. Вікторія Горбунова теж вказує на наявність фантастично-казкових трансформацій. Інші ж, акцентуючи увагу на домінуванні реальної дійсності, головної «жіночої» теми, говорять про продовження традицій української класичної «жіночої прози» межі ХІХ-ХХ ст. (Т. Дігай, І. Славінська, Я. Дубинянська). Однак попри деякі розбіжності бачимо певну однотайність дослідників у виокремленні характерних рис індивідуального стилю письменниці – вільне оперування часовими вимірами, тяжіння до множинності часопросторових моделей, порушення проблеми духовної деградації й морального зубожіння сучасного суспільства, екзистенційні мотиви самотності, відчуженості, покинутості, конфлікт митця з дійсністю, сповідальність, відвертість, психологізм письма, емоційність стилю, сюжетна монтажність тощо [4, с. 5].

У критиці (С. Павличко, Л. Таран) описано характерні риси «жіночого» роману: сентиментальний дискурс (у якому кохання переоцінюється, розглядається як понадцінність, а його відсутність – як причина всіх без винятку життєвих негараздів); архетип чарівної казки, що лежить в основі сюжету (варіюється мотив Попелюшки, через який жіночий роман постає твором про жіночу ініціацію, де головне випробування для жінки – завоювання чоловіка); суперечливий образ романтичного героя; втілення консервативних патріархальних цінностей, моралізаторство та ін. Таким чином, поняття «жіночий роман» трактуємо як формульний жанр масової літератури, проте не обмежуючи його виключно любовною (сентиментальною) сюжетикою [4, с. 5].

Вітчизняні дослідження гендеру в літературі мають аналогії у зарубіжних наукових працях, таких, як роботи Джудіт Батлер та Симони де Бовуар. Їхні

концепції жіночої ідентичності та соціального простору слугують основою для аналізу творів Галини Вдовиченко.

Гендерні студії: дослідження гендерних стереотипів і ролі жінки в українському суспільстві допомагають зрозуміти контекст, в якому пише Галина Вдовиченко. Якщо раніше жіночі персонажі часто зводилися до стереотипних ролей (коханої, матері, домогосподарки), то сучасна література демонструє значно ширший спектр жіночих образів.

Основні тенденції, які виділяють дослідники:

- Багатогранність і складність жіночих характерів: сучасні письменниці відходять від шаблонних образів і створюють характери жінок з різноманітними інтересами, бажаннями, поглядами на життя. Вони можуть бути сильними і незалежними, вразливими і чутливими, амбітними і творчими.
- Розширення тематики: жіночі персонажі більше не обмежуються сімейними та побутовими проблемами. Вони активно залучаються до суспільного життя, беруть участь у політичних та соціальних процесах, реалізують себе в професійній сфері.
- Переосмислення традиційних ролей: сучасна література ставить під сумнів традиційні уявлення про жіночність і материнство. Жіночі персонажі можуть обирати не мати дітей, будувати кар'єру замість сім'ї, відстоювати свої права.
- Актуальні соціальні проблеми: письменниці часто звертаються до актуальних соціальних проблем, таких як гендерна нерівність, насильство, дискримінація. Жіночі персонажі стають рупором цих проблем, висловлюють свої погляди й закликають до змін.
- Експерименти з формою: сучасні письменниці активно експериментують з формою твору, використовуючи різноманітні літературні прийоми, щоб передати складність жіночого досвіду.

Автори, зокрема, Євгенія Кононенко та Оксана Забужко, акцентують увагу на жіночому досвіді в українській прозі. Вони досліджують, як жіночі персонажі реагують на суспільні виклики і які простори займають у текстах.

Оксана Забужко як філософ і письменниця поєднує в своїх працях літературний аналіз з глибокими філософськими роздумами [14]. Вона досліджує жіночий досвід через призму історії, культури та політики. Забужко акцентує увагу на таких аспектах:

- Тілесність і духовність: письменниця розглядає жіноче тіло не лише як біологічний факт, а й як простір культури, міфів та соціальних конструкцій. Вона аналізує, як тіло жінки використовується в політиці, рекламі, релігії.
- Історія і пам'ять: Оксана Забужко досліджує, як історичні події впливають на жіночий досвід, як жінки зберігають і передають пам'ять про минуле.
- Мова і влада: письменниця аналізує, як мова формує наше сприйняття світу і як жінки можуть використовувати мову для зміни соціальних умов .

Євгенія Кононенко зосереджується на аналізі жіночих образів у літературі [25]. Вона досліджує, як змінювалися ці образи з часом, які соціальні ролі вони виконували і як вони були представлені в різних літературних жанрах. Є. Кононенко також аналізує, як жіночі образи співвідносяться з загальними культурними кодами та стереотипами.

Ключові напрямки досліджень Євгенії Кононенко в ракурсі розкриття жіночої теми в літературі:

- Еволюція жіночого образу в українській літературі: Є. Кононенко простежує, як змінювалися уявлення про жінку в українській літературі від класики до сучасності.
- Жіночий дискурс у сучасній прозі: дослідниця аналізує, як сучасні письменниці використовують мову для створення унікального жіночого дискурсу.
- Взаємодія жіночого й чоловічого начал у літературі: Є. Кононенко досліджує, як взаємодіють жіночі і чоловічі персонажі в літературних творах, які конфлікти і пошуки ідентичності виникають у цих взаєминах.

Загалом феміністична критика, що виникла як реакція на панування патріархальних цінностей у суспільстві та культурі, стала потужним

інструментом для аналізу літературних текстів. Вона дозволяє виявити та деконструювати глибоко вкорінені упередження щодо гендерних ролей, які часто приховано присутні в літературних творах.

Феміністична критика має тривалу історію, що сягає коренями ще XIX століття. Однак, саме в другій половині XX століття вона набула систематичного характеру та стала впливовим напрямом у літературознавстві. Перші феміністки-літературознавці зосереджувалися на вивченні відсутності жінок у канонічній літературі та на зображенні жіночих образів як пасивних та залежних. Згодом феміністична критика розширила свої горизонти, охопивши аналіз мови, стилю, жанру та інших літературних прийомів, через які конструюється гендерна ідентичність.

Основні цілі та завдання феміністичної критики:

- виявлення та деконструкція патріархальних стереотипів. Феміністична критика спрямована на розкриття та підрив традиційних уявлень про жіночність та чоловічість, які часто обмежують можливості жінок та підтримують нерівність статей;

- аналіз жіночого досвіду. Феміністичні дослідники прагнуть відновити історичну справедливість, надаючи голос жіночому досвіду, який часто замовчувався або зводився до маргінальних позицій;

- розробка нових теоретичних моделей. Феміністична критика пропонує альтернативні моделі аналізу літературних текстів, які враховують гендерну перспективу та дозволяють виявити нові смисли та значення;

- деколонізація знання. Феміністична критика також спрямована на деколонізацію знання, тобто на оскарження євроцентричних та андроцентричних підходів у літературознавстві.

Феміністична критика використовує різноманітні методологічні підходи, серед яких:

- деконструкція: аналіз прихованих ідеологічних передумов та суперечностей у тексті, що дозволяє виявити, як література підтримує патріархальні структури;

- психоаналіз: вивчення несвідомих механізмів, які формують гендерні ідентичності та взаємини, а також аналіз архетипів та символів, пов'язаних з жіночим;

- гендерний дискурс-аналіз: дослідження того, як мова та дискурс конструюють гендерні відмінності та підтримують нерівність;

- Інтерсекціональність: аналіз перетину гендеру з іншими соціальними категоріями (раса, клас, сексуальність), що дозволяє врахувати різноманітність жіночого досвіду.

Феміністична критика знаходить широке застосування в різних сферах гуманітарних наук, зокрема:

- літературознавство: аналіз канонічних текстів, вивчення жіночої літератури, дослідження гендерних стереотипів у дитячій літературі;

- культурологія: аналіз гендерних представлень у масовій культурі, кіно, рекламі, музиці;

- історіографія: переосмислення історії з позицій гендерної перспективи, дослідження ролі жінок в історичних процесах;

- філософія: аналіз філософських концепцій з точки зору їхньої гендерної заангажованості.

Незважаючи на свою значимість, феміністична критика не є однорідною та піддається критиці. Деякі дослідники вважають, що вона занадто вузько зосереджена на гендері, ігноруючи інші важливі аспекти літературного твору. Інші критикують її за надмірну ідеологізацію та політичну ангажованість.

Проблема осмислення жіночої прози як окремого повноцінного дискурсу в межах сучасної української літератури визначається дослідниками літератури як автентична, самостійна, «інша», із зовсім відмінним од чоловічого раціоналістичного, відсторонено-«об'єктного» способу моделювання світу...». Ця проблема на сьогодні активно розглядається дослідниками. У сучасних літературознавчих дослідженнях немає однозначного підходу до питання жіночої прози, проте послідовно відзначається пристуність феміністичного дискурсу як вагомій складовій творів сучасної української літератури. Проза

Галини Вдовиченко, зокрема, романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука», оцінюються як твори жіночої прози, у якій феміністичний дискурс є одним із основних. Прикметно, що авторка будує свої твори на матеріалі сучасних українських реалій, вносячи до них елементи казковості / фантастичності. Дослідники відзначають, що Галина Вдовиченко в межах «жіночих» романів своєрідно продовжує традиції української «жіночої» прози попередніх літературних періодів, від Марка Вовчка до Ірини Вільде. Як слушно вказує С. Бородіца, для романів Галини Вдовиченко характерні такі елементи жіночого письма, як «жіноча суб'єктивність, сповідальність, відвертість, безпосередність, автобіографічність, емоційність, жіноча модель образної та наративної систем» [4, с. 6].

Твори Галини Вдовиченко, такі, як «Пів'яблука», «Гамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», «Купальниця», можна віднести до «жіночих романів», оскільки в них головною героїнею є жінка, а також розглядаються питання, пов'язані з її гендерною ідентичністю.

Романам Галини Вдовиченко притаманні характерні риси «жіночого письма»: суб'єктивність, сповідальність, відвертість, емоційність, автобіографічність, безпосередність, а також особлива модель образної та наративної структури. Авторка прагне передати світ жіночої суб'єктивності в його повноті, що проявляється в чуттєвому, тілесному зображенні, різноманітності та концентрації сприйняття, ліризмі та протистоянні авторитарним суб'єктно-об'єктним взаєминам. Вона часто звертається до рефлексії власного досвіду, що переплітається з досвідом жінки в ширшому сенсі, створюючи контекст для порівняння жіночого і чоловічого світу, а також жіночої творчої особистості з чоловічою. У її авторському стилі переважає емоційна послідовність подій, замість традиційної наративної послідовності, що створює афективну історію, зосереджену на переживаннях і емоціях героїні [4, с. 6].

Термін «мелодрама» часто використовують як синонім «жіночого любовного роману», де основною темою є любов. Однак у романах Галини

Вдовиченко, таких, як «Пів'яблука», «Гамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», «Купальниця», любовна лінія не є центральною; натомість на перший план виходять питання долі української жінки. У цих творах увага зосереджена на двох архетипних концептах – «особистість» і «материнство». Образ головної героїні у романах авторки можна трактувати як символ успішної української жінки, готової на все заради власного щастя.

Без сумніву, «жіноча тема» є ключовою у творчості письменниці. Вона зосереджена на проблемах самореалізації жінки в сучасному суспільстві, пошуках гармонії та взаєморозуміння в сімейних стосунках, у взаєминах із чоловіком. Твори Галини Вдовиченко розкривають ці проблеми з жіночої перспективи, через призму внутрішнього світу героїні, її психології, сумнівів, мрій, переживань та суджень, що є властивим для жіночої літератури.

1.2. Романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» та їх місце у творчості авторки

Романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» посідають центральне місце у творчості Галини Вдовиченко, демонструючи її глибоке розуміння жіночої ідентичності та складних соціокультурних контекстів, у яких розгортаються переживання героїнь. Ці твори стали не лише важливими віхами в українській літературі, але й значущими культурними артефактами, що відображають сучасні проблеми та виклики, з якими зіштовхуються жінки.

Існують твердження, що при читанні книги відомої львівської письменниці Галини Вдовиченко «Пів'яблука», виникає відчуття, що в руках компіляція з сторінок жіночого журналу, створена за простим сюжетом, який лише формально намагається бути прозовим твором.

У процесі розвитку подій авторка описує, наприклад, методи контролю ваги залежно від місячного циклу, а також фізичні навантаження, що є корисними при гіпотиреозі. Зокрема, через конкретні життєві ситуації показано,

як можна відмовити чоловіка від гри в казино або які переваги можуть мати навіть для заможних жінок покупки в секонд-хенді.

Зрештою, всі чотири головні героїні здаються виходцями з обкладинок глянцевого журналу. Редакторка, дизайнерка, телеведуча і коректорка – своєрідне розділене альтер-его авторки – вже не зовсім молоді, але кожна з них успішна на своєму місці. Проте навіть їм чогось бракує для досягнення повного щастя. І саме пошуки цього «чогось» через емпіричні експерименти стануть головною темою кожної з героїнь упродовж книги.

Хтось розпочне новий видавничий проект і, нарешті, возьметься за написання давно запланованої книги, хтось зустрине нове кохання, а у когось знову спалахне колишня пристрасть. У когось же народиться довгоочікувана дитина. І якщо вони вирішать, що все це сталося завдяки загадковому яблуку, нібито створеному Пінзелем, то тут також присутня частка глянцевої: адже Пінзель зараз на піку популярності.

Існує думка, що авторка надто зосереджена на зовнішньому й показовому, часто нехтує глибшими аспектами. Наприклад, одяг та зовнішній вигляд персонажів описані значно детальніше й точніше, ніж їхні внутрішні переживання. Здається, що Галина Вдовиченко з любов'ю ставиться до своїх героїнь, але в книзі більше уваги приділено речам і «брендам», ніж самим людям [44].

Перший роман, «Пів'яблука», опублікований у 2008 році, став знаковим для авторки. У цьому творі Галина Вдовиченко зосереджується на темах материнства, жіночої самореалізації та внутрішньої свободи. Головні жіночі персонажі, які намагаються знайти своє місце в житті, мають складні стосунки з родиною та суспільством. Через детальне й чуттєве зображення їхніх емоцій, авторка вміло показує, як соціальні очікування і стереотипи можуть обмежувати жінок у їхніх прагненнях.

Особливістю роману є те, що він не лише порушує питання автономії жінки, але й пропонує читачеві задуматися над традиційними ролями в родині та суспільстві. Авторка підкреслює, що кожна жінка має право на власний вибір

і визначення свого щастя. Твір спонукає до роздумів про те, яким чином культура й суспільство формують наші уявлення про материнство, жіночність і самостійність.

У продовженні «Інші пів'яблука», виданому в 2015 році, авторка поглиблює свої дослідження жіночої ідентичності, вводячи нові аспекти, такі як втрата, пошук себе та сенсу життя. У цьому романі героїні знову зіштовхуються з подібними проблемами, але вже через призму життєвого досвіду, здобутого в попередніх подіях. Це створює більш складний і зрілий образ жінки, яка вчиться жити з усвідомленням своїх переживань, приймаючи їх як частину свого шляху.

Галина Вдовиченко демонструє, як важливо вміти адаптуватися до змін і навчитися використовувати свій досвід для особистісного зростання. Через конфлікти та виклики героїні вчаться приймати себе та свою історію, що робить їхні переживання ще більш автентичними.

Тематика обох романів зосереджена на жіночих переживаннях, внутрішніх конфліктах і пошуках життєвого сенсу. У творах підкреслюється важливість самовираження жінки та її боротьби з соціальними нормами, які часто обмежують свободу вибору. Стиль письменниці, побудований на психологічному реалізмі, надає емоційної глибини та автентичності її творам. Авторка використовує детальне описання емоцій і думок героїнь, що дозволяє читачеві глибше зрозуміти їхній внутрішній світ.

Еволюція персонажів у романах Галини Вдовиченко яскраво демонструє їхнє особистісне зростання. Героїні проходять через різні етапи: від невпевненості до самоприйняття, від пасивності до активного пошуку свого місця в світі. Тому вони стають близькими та зрозумілими, спонукаючи замислитися про власні життєві шляхи. Письменниця не зображує своїх героїнь ідеалізовано – вони мають свої слабкості, страхи і сумніви, що робить їх справжніми.

Романи Галини Вдовиченко мають вагомий вплив на читача, спонукаючи до рефлексії над традиційними ролями жінок у суспільстві. Вони відкривають

простір для обговорення гендерних стереотипів, що робить їх надзвичайно актуальними в сучасному контексті. Читачі можуть знайти в романах письменниці відображення власних переживань, що спонукає до роздумів про соціальні та особистісні проблеми.

Таким чином, «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» посідають важливе місце у творчості Галини Вдовиченко, розвиваючи основні теми її творчості та пропонуючи нові погляди на жіночу ідентичність, стосунки з родиною та суспільством. Ці твори є важливим внеском у сучасну українську літературу, підкреслюючи значущість жіночого досвіду та його вплив на формування суспільних цінностей. Вони заохочують до діалогу про важливі питання, відкриваючи нові горизонти для розуміння ролі жінки в сучасному світі.

Шанувальникам жіночої літератури важко не помітити схожість романів «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» Галини Вдовиченко та роману «Секс і місто» американської письменниці Кендес Бушнелл.

Названі романи розглядають теми стосунків, особистого зростання та жіночої ідентичності, але роблять це в різних культурних контекстах і з різними акцентами, що робить їх дослідження унікальними.

У романах Галини Вдовиченко порушуються важливі питання, пов'язані з українською реальністю, що формується на фоні соціальних змін. Головні героїні зіштовхуються із труднощами, характерними для сучасної української жінки, такими, як тиск з боку родини, традиційні очікування та внутрішні конфлікти. Їх шлях до самопізнання, пошуку власного місця в житті й балансу між традиціями та сучасністю надають романтичному наративу глибину. Авторка вміло використовує культурні елементи, описуючи не лише емоції героїнь, але й контекст їх життя, що дозволяє читачеві краще зрозуміти їхні переживання та життєві вибори.

З іншого боку, «Секс і місто» є відображенням сучасної американської культури, яка акцентує увагу на індивідуалізмі, свободі вибору та сексуальності. Головні героїні – чотири подруги, які живуть у Нью-Йорку, де стосунки, романтичні пригоди та дружба стають основою їхнього життя.

Бушнелл майстерно показує, як жінки прагнуть самореалізації незалежності в суспільстві, що постійно змінюється. Це легке та іронічне оповідання, наповнене гумором і дотепністю, надає читачам можливість поринути в світ розваг, моди і стосунків, але водночас порушує глибші теми, такі як страх самотності та пошук справжньої любові.

Героїні «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» – складні особистості, які мають багатий внутрішній світ. Боротьба із власними демонами й постійними соціальними очікуваннями робить їх історії дуже близькими для багатьох читачів. Кожна із жіночих персонажів намагається знайти своє місце в суспільстві, усвідомлюючи важливість родинних зв'язків, але при цьому прагне до незалежності і самостійності. Через їх переживання ми бачимо складні стосунки з батьками, друзями та коханими.

У «Секс і місто» героїні – яскраві, незалежні жінки, кожна з яких має свій унікальний стиль життя і погляди на стосунки. Керрі, Шарлотта, Саманта й Міранда демонструють різні аспекти жіночої ідентичності, від романтики до сексуальної свободи. Вони активно досліджують свої бажання та потреби, намагаючись знайти баланс між кар'єрою та особистим життям. Ці персонажі часто зіштовхуються з викликами, пов'язаними із стереотипами та очікуваннями суспільства, але їхній гумор і оптимізм дозволяють їм долати ці труднощі.

Якщо розглядати постаті головних героїнь вказаних романів, то дослідники відзначають такі паралелі:

– Луїза – ведуча на телебаченні, світська левиця, яка прагне розкоші та визнання може бути дзеркалом Саманти – дуже екстравагантна та скандальна, вона найдосвідченіша з подруг;

– Магда – турботлива домогосподарка, мріюча про материнство схожа своєю долею на Шарлотту – артдилерку в галереї сучасного мистецтва. Консервативна й оптимістична, дорожить своєю родиною та стосунками з чоловіком;

– Ірина – дизайнер, творча особистість, яка шукає себе в мистецтві. Її образ втілює прагнення до самореалізації, до пошуку свого місця у світі – її образ відображає Керрі – представниця нью-йоркської еліти, вона завсідниця клубів, ресторанів і барів, та відома своєю унікальною розбірливістю смаку (особливо щодо взуття);

– Галина – власниця журналу, амбітна кар’єристка, яка прагне досягнення професійних висот – її «близнючкою» могла б бути Міранда – юристка і цим пишається. Незалежна, заводить нестандартні стосунки з чоловіками і жінками. Має гостре почуття гумору.

Стиль Галини Вдовиченко у «Пів’яблука» та «Інші пів’яблука» вражає своєю лірико-психологічною глибиною. Авторка вміло поєднує реалістичний опис з емоційними переживаннями героїнь, створюючи образи, які запам’ятовуються. Кожен штрих наповнений сенсом, що дозволяє читачеві глибше зануритися у світ персонажа. Авторка порушує складні питання, такі, як пошук сенсу життя та внутрішня боротьба, які роблять її твори актуальним та важливим явищем у сучасному літературному контексті.

Стиль Кендес Бушнелл у «Секс і місто» вважається легшим та іронічним. Цей роман читається як розважальна література, але не втрачає серйозності в обговоренні важливих тем. Бушнелл використовує дотепність, щоб порушити питання, які хвилюють сучасних жінок: любов, дружба, самотність та самооцінка. Її персонажі живуть у світі моди, розваг та романтики, але їхні переживання часто торкаються глибоких особистих питань.

Отже, романи підкреслюють важливість жіночої самостійності та пошуку щастя, але роблять це в різних контекстах і з різними акцентами. «Пів’яблука» зосереджується на культурних та соціальних аспектах українського життя, поглиблюючи розуміння складних емоцій героїнь, тоді як «Секс і місто» відображає сучасну американську дійсність, наповнену легкістю та веселощами. Вибір між цими творами залежить від того, який контекст і стиль читач вважає ближчим до себе та більш зрозумілим. Важливо, що романи

відкривають важливі аспекти жіночого досвіду, що робить їх актуальними та цікавими для різних читачів.

Галина Вдовиченко, як і Кендес Бушнелл, робить у своїх романах акцент на важливість жіночого простору та його поліаспектність.

Жіночий простір розглядаємо як складне і багатогранне поняття, яке охоплює різні аспекти буття жінки в суспільстві, культурі та історії. Це не лише фізичний простір, але й сукупність соціальних, культурних, психологічних і символічних елементів, що формують жіночу ідентичність та досвід.

Ключові аспекти жіночого простору:

- соціальний простір: місця, де жінки збираються, спілкуються, діляться досвідом (наприклад, жіночі клуби, громадські організації);
- культурний простір: сфера мистецтва, літератури, музики, де жінки створюють і споживають культурні продукти, відображаючи особистий досвід і власні погляди;
- політичний простір: сфера участі жінок у політичному житті, боротьба за рівні права;
- приватний простір: домашнє середовище, сім'я, особисті стосунки, де жінки формують свою ідентичність;
- символічний простір: образи, метафори, міфи, які пов'язані з жіночністю в культурі;

Важливість жіночого простору полягає у:

- формуванні ідентичності: жіночий простір допомагає жінкам формувати свою ідентичність, відчувати свою приналежність до певної спільноти;
- соціальній підтримці: жіночий простір забезпечує жінкам емоційну підтримку, можливість обмінятися досвідом і знайти однодумців;
- соціальних змінах: жіночий простір є важливим інструментом для боротьби за рівні права жінок і соціальних змін;

Фактори, що впливають на жіночий простір, відзначаються в:

- культурних нормах і стереотипах: традиційні уявлення про жінку обмежують її можливості і визначають її місце в суспільстві;
- соціально-економічних умовах: рівень освіти, доходи, доступ до медичної допомоги впливають на можливості жінок;
- політичних процесах: закони, політики, що стосуються жінок, визначають їхні права і можливості.

Сучасні тенденції побутування й трансформації жіночого простору:

- розширення жіночого простору: збільшення участі жінок у різних сферах життя, боротьба за рівні права;
- віртуальний жіночий простір: розвиток соціальних мереж і онлайн-платформ, які створюють нові можливості для спілкування і взаємодії жінок;
- інтернаціоналізація жіночого руху: об'єднання жінок різних країн для боротьби за спільні цілі.

Жіночий простір – це динамічне й багатопланове поняття, яке постійно змінюється в залежності від історичних, соціальних і культурних контекстів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Теми жіночого простору та гендерної ідентичності займають важливе місце в сучасній феміністичній критиці, що досліджує соціальні, культурні та літературні аспекти становища жінок у суспільстві. У творчості Галини Вдовиченко романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» є важливими текстами, що розглядають жіночі досвіди, внутрішні конфлікти та соціальні ролі через призму особистих історій героїнь. У цих творах авторка зосереджується на емоційних, психологічних та культурних переживаннях жінок, які намагаються знайти своє місце у світі, де часто панує стереотипне уявлення про жіночі обов'язки та роль у суспільстві.

Жіночий простір у цих романах не обмежується лише фізичними просторами чи соціальними межами, а також включає емоційний та інтелектуальний вимір, де героїні проходять процес самоусвідомлення, боротьби з внутрішніми обмеженнями та зовнішнім тиском. Вдовиченко майстерно демонструє, як персонажі формують свої ідентичності в умовах постійних змін і викликів сучасного світу, де важливими є не тільки зовнішні соціальні чинники, а й внутрішня боротьба за право на вибір і самовираження.

Романи Галини Вдовиченко в контексті сучасної феміністичної літератури можна розглядати як важливий внесок у переосмислення ролі жінки в літературі та суспільстві, виявляючи багатство жіночих переживань, складність і суперечливість їхнього внутрішнього світу. Це – твори, які відкривають нові горизонти для дослідження жіночих сюжетів і фігур в українській літературі, ставлячи важливі запитання про свободу, ідентичність та самореалізацію в умовах сучасного світу.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО СВІТУ В РОМАНАХ «ПІВ'ЯБЛУКА» ТА «ІНШІ ПІВ'ЯБЛУКА»

2.1. Різносторонність жінки як основа її жіночого світу

Роман Галини Вдовиченко «Пів'яблука» – це багат шаровий твір, який досліджує жіночу дружбу, кохання, мрії та реалії життя сучасної жінки. Через призму чотирьох подруг – Галини, Ірини, Магди та Луїзи – авторка розкриває складність жіночого світу, його багатогранність та суперечливість. Жіночі образи в романі не є однозначними, вони живі, динамічні, зі своїми бажаннями, страхами та мріями.

Однією з ключових тем роману є жіноча дружба. Подруги в романі – це не просто супутниці життя, а й опора, підтримка, дзеркало, в якому кожна бачить себе. Вони разом переживають радощі та смутки, діляться секретами, допомагають одна одній у складних ситуаціях. Дружба в романі – це не просто емоційна прихильність, а й глибоке розуміння, співпереживання та взаємодопомога.

При цьому кожна з героїнь роману – це окремий світ, зі своїми особливостями та цінностями. Галина – амбітна кар'єристка, яка прагне досягнення професійних висот. Ірина – творча особистість, яка шукає себе в мистецтві. Магда – турботлива домогосподарка, що мріє про материнство. Луїза – світська левиця, яка прагне розкоші та визнання. Незважаючи на різні життєві шляхи, їх об'єднує одне – бажання бути щасливими.

Авторка використовує різноманітні літературні прийоми для створення яскравих образів і передачі внутрішнього світу героїнь. Це і метафори, і порівняння, і діалоги, і описи. Мова персонажів відображає їхній соціальний статус, освіту, характер.

Деталізуємо аналіз образів героїнь.

- Галина: її образ позначає сучасну жінку, яка балансує між кар'єрою та особистим життям. Авторка показує, що навіть досягнувши успіху, жінка може відчувати внутрішню порожнечу, якщо не знайде гармонії в особистому житті: *«Збираючись на роботу, Галя не відчувала, що відпочила. Робота знову розрослася до загрозливих меж – від сну до сну. Це почало нагадувати газетний період в її житті, коли вона поверталася додому спустошена, залишки повітряної кульки на асфальті, розчавлені чужими підощвами. Хотілося лише одного – полежати у гарячій ванні з книжкою у руці і лягти спати. Більше нічого. Особливо лякало те, що усе це було пройденою темою»* [5, с. 96].

- Ірина: її образ втілює прагнення до самореалізації, до пошуку свого місця у світі. Ірина – це жінка, яка не боїться експериментувати і змінюватися: *«Стрижки вона міняла часто: під настрій, під подію, під нове захоплення... Залишалася постійною лише щодо кольору – воронячого крила»* [5, с. 45].

- Магда: її образ – це традиційний образ жінки, яка присвячує себе сім'ї. Однак, авторка показує, що навіть у рамках традиційної ролі жінка може відчувати незадоволеність і прагнути змін: *«Магда ж ще у студентські часи знайшла свою стрижку, і роками зберігала вірність класиці: її попелясто-русяве волосся слухняно тримало задану форму і дивувало рідкісним природним кольором, який не могла б дати жодна фарба», «Магда була не творцем а цінителькою», «Вона справляла враження жінки, яку все влишовує у житті»* [5, с. 46].

- Луїза: її образ – це протилежність образу Магди. Луїза – жінка, яка шукає щастя в матеріальних благах і зовнішній блискучості: *«Де б не опинилася Луїза – у коридорах телеканалу, у крамниці, на пляжі, де завгодно – на неї завжди звертали увагу. І не тому що ця ефектна мідноволоса жінка мала помітний виступ на спині над правою лопаткою. Власне, не горб відразу впадав у вічі. Приголомшливим було поєднання очевидної фізичної вади зі сповненим гідності, теплим, небайдужим поглядом. Виразні очі, густе руде волосся, аристократичні кисті рук – і потворні наслідки диявольського сколіозу»* [5, с. 20].

Характеризуючи головних героїнь, неможливо оминати стиль їхнього мовлення. Мова персонажів у літературному творі – це не просто засіб спілкування, а потужний інструмент, який дозволяє автору глибоко розкрити їхні характери, соціальне походження, рівень освіти, емоційний стан та інші індивідуальні особливості. У романах Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» мова кожної з героїнь відіграє ключову роль у створенні їхніх яскравих і незабутніх образів.

Особливості мови персонажів у романі:

- соціальний діалект: кожна з героїнь говорить мовою, характерною для свого соціального кола. Так, мова Галини, успішної кар'єристки, відрізняється від мови Магди, домогосподарки;
- професіоналізми: у мові героїнь часто зустрічаються терміни та вирази, пов'язані з їхньою професією. Це допомагає створити більш реалістичний образ персонажів;
- емоційність: мова героїнь насичена емоціями. Залежно від ситуації, вони можуть говорити тихо, схвильовано, з іронією або з сарказмом;
- індивідуальні лексичні особливості: кожна з героїнь має свої улюблені слова, вирази, фразеологізми, які підкреслюють її індивідуальність;
- зміна мови в залежності від ситуації: мова персонажа може змінюватися залежно від того, з ким він спілкується і в якій ситуації він опинився.

Мова є важливим засобом розкриття характерів героїнь:

- Галина: її мова впевнена, чітка, місцями категорична. Вона використовує багато ділової лексики, що підкреслює її прагнення до успіху: *«Іноді за дорогу до сусідньої області вони могли перемовитися лише кількома словами. Цю рису він вважав за одну з найголовніших чеснот начальниці. Небалакуча жінка – рідка вдача, незаперечний джек-пот у життєвій лотереї...»* [5, с. 215].
- Ірина: мова Ірини творча, образна, насичена метафорами й порівняннями. Її мова відображає її внутрішній світ, її пошуки себе в мистецтві.

- Магда: мова Магди проста, без зайвих прикрас. Вона багато говорить про сім'ю, про побут, про свої почуття: *«А я люблю, – не заспокоювалася бадьора нині на язик Магда»* [5, с. 42].

- Луїза: мова Луїзи яскрава, емоційна, часто з нотками кокетства. Вона любить говорити про себе, про свої успіхи, про моду: *«Найсексуальніший вигляд, скажу я вам, – вирішила децю додати Луїза, – має чоловік з викруткою чти молотком у руках, захоплений прибиванням полички або ремонтом проводки»* [5, с. 44]. Спілкування з Луїзою – це комфорт, вона вміло слухає співрозмовника і цим налаштовує на відвертість: *«Луїза вміє слухати. Вона навіть питань майже не ставить, наче сидить на березі ріки й не зводить очей зі стрімкої води або біля вогнища стежить за язиками полум'я. Коли вона так слухає душа вивільняється <...> Розказуєш усе як є...»*[5, с. 421].

Мова персонажів в аналізованих романах – це потужний інструмент, який дозволяє автору створити живих, багатограних і незабутніх героїв. Завдяки мові ми можемо не тільки зрозуміти, що думають і відчують героїні, але й уявити їх зовнішність, манери поведінки, соціальне становище. Аналіз особливостей мови персонажів дозволяє глибше проникнути в світ романів і краще зрозуміти їх ідеї.

Галина Вдовиченко прагне розкрити внутрішній світ жінки з усіма його можливими проявами: жінка-спокусниця – Луїза, жінка-партнер по життю та берегиня домашнього затишку – Магда, жінка-натхнення – Ірина, жінка-кар'єристка – Галя, але не тільки головні героїні відображають складність тонкої жіночої натури. У другому романі «Інші пів'яблука» авторка вводить дві цікаві особистості, які теж формують актуальний жіночий простір: повія, інтерв'ю з якою робив Ігор Кінь, та Луїзина бабуся-гуцулка.

Образ повії є складним і багатограним. Авторка створює персонажа, який не лише є символом соціальних проблем, але й передає глибокі людські переживання. Повія в романі представлена як жертва обставин, що змушують її жити в умовах приниження й бідності: *«У цьому уривку важило геть усе: і сама оповідь, і зовнішність жінки, особливо її вуха, маленькі, децю загострені,*

як в ельфа, і довгі паузи, і манера обережно струшувати попіл сигарети, і звичка пощипувати брову двома пальцями – великим та підмізинним, не випускаючи сигарети з рук, аж здавалося, що зараз вона обпалить собі довгого чубчика», «Вона, йдучи від мене, взяла гроші. Каже, гроші я заробила, ти в мене цілу годину забрав» [5, с. 231].

Водночас, через цей образ авторка порушує питання моральності, вибору та можливостей для зміни життя. Повія може виявлятися не лише жертвою, але й людиною, яка прагне до кращого, має мрії і сподівання. Цей контраст створює враження співчуття до героїні та закликає читача переосмислити стереотипи про жінок цієї професії: «Вона сина має, він з її батьками живе в районному містечку. Боїться, щоб він не дізнався, як вона на життя заробляє...» [5, с. 231].

Отже, образ повії в романі «Інші пів'яблука» слугує не лише для зображення соціальної реальності, але й для глибшого аналізу людських стосунків, гідності та боротьби за місце у світі, де є жінки, які змушені заробляти на життя, продаючи своє тіло, не маючи вже довіри до інших, поняття кохання та турботи.

Образ бабусі-гуцулки в романі «Інші пів'яблука» є важливим елементом, що втілює традиції, мудрість і духовність гуцульського народу («Луїзіна бабця сиділа на ослінчику біля хати, пахкала файкою. Незворушна, як гора за її плечима. Обличчя коричневе, глибоко пооране зморшками, наче старе дерево» [5, с. 258]. Бабуся часто виступає носієм народної культури, передаючи знання та обряди молодшому поколінню.

Її фігура символізує зв'язок між поколіннями, а також стійкість і витривалість у важкі часи. Через її призму авторка показує, як змінюється життя в гірських селах, але при цьому зберігаються глибокі культурні корені: «Суха, як тріска, зігнута коцюбою, з уважними насмішуватими очима. Взута в старі шкряні постолі, у вовняних шкарпетках, в овечому кептарі» [5, с. 259].

Бабуся-гуцулка представлена як мудра жінка, яка вмє знаходити вихід із складних ситуацій і допомагає героям розібратися в їхніх проблемах. Її зв'язок

із природою, знання про лікувальні трави та традиційні підходи до життя підкреслюють важливість збереження культурної спадщини.

Отже, образ бабусі-гуцулки в романі не лише доповнює сюжет, а й поглиблює розуміння гуцульської ідентичності та цінностей, що передаються з покоління в покоління.

У романах «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» досліджується тема кохання. Кохання в житті героїнь – це складне почуття, яке приносить як радість, так і біль. Кохання до чоловіка, до дітей, до друзів – все це переплітається в складний клубок емоцій. Авторка показує, що кохання – це не тільки романтичні почуття, а й відповідальність, компроміси, повсякденна праця над взаєминами.

Одним із важливих аспектів творів є тема самореалізації жінки. Кожна з героїнь шукає своє місце в житті, намагається реалізувати свої таланти і мрії. Авторка підкреслює, що жінка може бути успішною як у кар'єрі, так і в сімейному житті. Головне – знайти баланс між різними сферами життя й не боятися експериментувати.

«Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» – це не просто романи про жінок, це романи про життя. Авторка піднімає вічні питання про сенс життя, про кохання, про дружбу, про самореалізацію, розширюючи й трансформуючи традиційний жіночий простір. Читаючи ці романи, кожна жінка може знайти щось для себе, впізнати свої почуття, переживання, мрії.

Романи Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» вважаємо важливим внеском в українську літературу. Авторка переконливо доводить, що жіноча тема є актуальною й цікавою для широкого кола читачів. Жіночі образи в романі – це не просто персонажі, а живі люди зі своїми історіями, які надихають і спонукають до роздумів, творять свій власний «жіночий простір».

Для більш детального аналізу варто розглянути жіночі образи в романах Галини Вдовиченко на тлі творів різних епох української літератури. Леся Українка зображує у своїх творах сильних, вольових жінок, які прагнуть до самореалізації, вони є символом боротьби за волю України. Однак героїні Лесі

Українки часто ідеалізовані, вони – носії національних ідей, тоді як у Галини Вдовиченко жінки більш земні, зі своїми повсякденними проблемами, це жінки, які шукають своє щастя в особистому житті.

Ольга Кобилянська й Галина Вдовиченко обидві досліджують внутрішній світ жінки, її переживання, пошуки сенсу життя. При цьому Ольга Кобилянська частіше звертається до теми кохання як трагічного досвіду, тоді як у Галини Вдовиченко кохання – це складне, але багатогранне почуття. Героїні Ольги Кобилянської часто ізольовані від суспільства, а героїні Галини Вдовиченко – активні учасники соціального життя.

Звернемося до порівняння романів Галини Вдовиченко з іншими творами сучасної української літератури.

Оксана Забужко теж пише про сучасних жінок, які зіштовхуються з актуальними проблемами, але часто використовує історичний контекст для розкриття жіночих доль, тоді як Галина Вдовиченко більше зосереджена на повсякденному житті сучасної жінки.

Ірен Роздобудько досліджує жіночу психологію, взаємини жінок із чоловіками, суспільством, проте авторка часто використовує гротескні елементи, її проза більш експериментальна, натомість Галина Вдовиченко пише в більш реалістичному стилі.

Спільними рисами жіночих образів, за допомогою яких твориться жіночий простір у сучасній українській літературі, включаючи твори Галини Вдовиченко, є:

- багатогранність: жінки – це не просто об'єкти чоловічого погляду, а суб'єкти, які мають свої думки, почуття, бажання;
- активність: вони не пасивні спостерігачі, а активні учасники соціального життя;
- самореалізація: жінки шукають себе, реалізують свої таланти, прагнуть до самостійності.
- проблеми вибору: героїні часто зіштовхуються з вибором між кар'єрою та сім'єю, між особистими бажаннями та соціальними очікуваннями.

Романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» Галини Вдовиченко – це яскраве свідчення того, що жіноча література в Україні розвивається й посідає важливе місце в сучасному літературному процесі. Жіночі образи в романі – це не просто стереотипи, а багатогранні, живі і цікаві персонажі, які викликають співпереживання і змушують задуматися про вічні питання буття.

У «Пів'яблука» жіночі персонажі представлені через призму їхніх стосунків з чоловіками, родиною та суспільством. Тут відображаються складнощі вибору, боротьба за гідність та самостійність. Головна героїня часто зображується як сильна особистість, яка прагне знайти своє місце у світі, незважаючи на тиск традицій та очікувань. Цей роман ілюструє, як жінки адаптуються до викликів і шукають власні шляхи до реалізації.

У романі «Інші пів'яблука» образи жінок також багатогранні. Авторка зосереджується на глибоких переживаннях героїнь, їхньому внутрішньому світі та мріях. Тут жінки стають носіями культурних традицій, спостерігачами і учасницями змін у суспільстві. Бабуся, наприклад, виступає символом зв'язку поколінь і мудрості, передаючи цінності молодшому поколінню.

Обидва романи порушують питання жіночої ідентичності, самостійності та соціальної ролі жінок, показуючи, як їхні образи формують уявлення про жіночий світ. Це дозволяє читачам заглибитися у складні стосунки між жінками та суспільством, а також розглянути можливості для самовираження та зміни. Таким чином, жіночі образи в обох творах стають основою для глибокого дослідження жіночого досвіду та його значення в сучасному світі.

2.2. Маркери жіночого ставлення до світу чоловіків

Розуміння жіночого ставлення до чоловіків – це складне завдання, оскільки воно може варіюватися залежно від багатьох факторів: культури, особистості, життєвого досвіду, соціального статусу тощо.

Однак, існують певні маркери, які можуть вказувати на загальні тенденції в жіночому ставленні до чоловіків. Ці маркери можуть проявлятися як у

вербальній, так і в невербальній комунікації, а також у виборі партнера, поведінці в стосунках тощо.

Основні маркери жіночого ставлення до чоловіків:

1. Вербальні маркери:

- Слова, які використовують: жінки можуть використовувати певні слова або фрази для опису чоловіків, які можуть вказувати на їхнє ставлення. Наприклад, слова «сильний», «захисник», «розумний» можуть свідчити про пошук чоловіка як опори, а слова «турботливий», «розуміючий», «вірний» – про бажання емоційної близькості.

- Гумор: жіночий гумор щодо чоловіків може бути як доброзичливим, так і критичним. Він може відображати стереотипи, повсякденні спостереження або особистий досвід.

- Скарги: жінки можуть скаржитися на чоловіків, що може бути як вираження незадоволення, так і способом привернути увагу.

2. Невербальні маркери:

- Мова тіла: постава, жести, міміка можуть багато розповісти про те, як жінка ставиться до чоловіка. Наприклад, схрещені руки або ноги можуть свідчити про закритість, а прямиий погляд і посмішка – про інтерес.

- Одяг: вибір одягу може бути свідомим або несвідомим сигналом про те, як жінка хоче виглядати в очах чоловіка.

- Дотик: фізичний контакт може бути важливим маркером інтересу або, навпаки, відстороненості.

3. Вибір партнера:

- Зовнішність: фізична привабливість часто відіграє важливу роль у виборі партнера.

- Соціальний статус: жінки можуть звертати увагу на соціальний статус чоловіка, його освіту, кар'єру.

- Цінності: спільні цінності і погляди на життя можуть бути важливими для побудови довготривалих стосунків.

4. Поведінка у стосунках:

- Ініціатива: жінки можуть проявляти різний рівень ініціативи в стосунках, від пасивної до активної.
- Залежність / незалежність: жінки можуть бути більш або менш залежними від чоловіків у різних сферах життя.
- Конфлікти: спосіб вирішення конфліктів може багато розповісти про жіноче ставлення до чоловіків.

Важливо зазначити, що жіноче ставлення до чоловіків – це динамічний процес, який змінюється з часом і залежить від багатьох факторів.

Чинники, які впливають на жіноче ставлення до чоловіків:

- Культурні норми: у різних культурах існують різні уявлення про роль жінки і чоловіка в суспільстві.
- Особистий досвід: попередні стосунки, виховання, травми можуть вплинути на те, як жінка ставиться до чоловіків.
- Соціальні ролі: роль жінки в суспільстві (матері, дружини, кар'єристкі) також впливає на її ставлення до чоловіків.
- ЗМІ та масова культура: зображення жінок і чоловіків у ЗМІ формують певні стереотипи й очікування.

Жіноче ставлення до чоловіків є багатограним і залежить від багатьох факторів. Розуміння цих факторів може допомогти в побудові більш міцних і гармонійних стосунків між чоловіками і жінками. Важливо пам'ятати, що кожна жінка індивідуальна, і її ставлення до чоловіків може відрізнитися від загальних тенденцій.

Романи Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» пропонують цікавий зріз жіночого досвіду та ставлення до чоловіків у сучасному контексті. Хоча авторка не акцентує увагу на прямому зіставленні жіночого та чоловічого начал, вона створює багатосарові жіночі образи, які дозволяють проаналізувати їхнє ставлення до чоловіків на різних рівнях.

Ключовими маркерами жіночого ставлення до чоловіків у романах Вдовиченко є поліфонічність такого ставлення, зумовлена багатогранністю жіночих образів, кожен із яких має унікальний характер, свої бажання, страхи

та мрії. Вони не є однозначними, а утворюють складний комплекс рис, що постійно розвивається. Ця багатогранність дозволяє побачити різні грані жіночого ставлення до чоловіків: від залежності до незалежності, від ідеалізації до розчарування.

Героїні активно будують свою кар'єру, не відмовляючись від особистого життя, шукають балансу між амбіціями і бажанням мати міцні стосунки, що відображає сучасні реалії, коли жінки прагнуть самореалізації в різних сферах життя, часто в умовах складних викликів.

Критичний погляд на чоловіків, який не ідеалізує їх, а бачить такими, якими вони є, зі всіма їхніми недоліками, також є характерною рисою жіночих персонажів. Вони можуть бути розчаровані в чоловіках, але не втрачають віри в кохання. Цей критичний погляд свідчить про зрілість та незалежність жіночих персонажів.

Міцна жіноча дружба є важливим елементом життя героїнь, подружки підтримують одна одну, допомагають долати труднощі і знаходять втіху в спілкуванні. Це підкреслює важливість жіночої солідарності та незалежності від чоловіків. Героїні прагнуть до глибоких і щирих стосунків, де їхні почуття будуть почуті і зрозумілі. Вони шукають партнера, який зможе їх підтримати і прийняти такими, якими вони є.

Жіночі персонажі в романах Галини Вдовиченко динамічні, вони змінюються й розвиваються протягом сюжету, готові до нових досвідів і не бояться виходити зі своєї зони комфорту. Такі образи в романах авторки відображають сучасні тенденції в жіночій психології та соціології. Письменниця показує, що жінки можуть бути успішними в кар'єрі, зберігаючи при цьому свою жіночність і прагнучи до щастя в особистому житті.

З психологічної точки зору, зазвичай жінка обирає собі супутника по життю, схожого на батька і моделює собі родину за прикладом власної сім'ї при цьому цю модель корегує під впливом особистого досвіду та переконань.

Розглянемо очевидний приклад гарних взаємин між чоловіком і жінкою на прикладі Магди і її чоловіка Ігоря:

- Магда часто зображується як жінка, яка прагне стабільності, домашнього затишку та гармонії у стосунках: *«Люблю, коли двоє за руки тримаються, коли влаштовують собі вечері при свічках. Подобається, коли Ігор телефонує мені серед дня з усілякими дрібницями...»* [5, с. 42].

- Вона цінує вірність, взаєморозуміння та підтримку з боку партнера.
- Магда віддана своїй родині і готова на багато заради її добробуту: *«Я в цьому нашому поході зрозуміла, що не хочу залишати своїх малих навіть на три дні. Більше не ризикуватиму... Ні, я потрібна своїм дітям жива і здорова»* [5, с. 278].

- Вона шукає в партнері надійне плече, з яким можна розділити радощі і труднощі життя: *«Магда виросла, не знаючи, що таке пиятики батька чи похмурий погляд матері. У батьківському домі не трималися заздрощі та злослів'я, ніхто не підвищував голосу, не принижував іншого»* [5, с. 106].

Магда та її чоловік разом вже багато років. Ігор займається меблевими виробами із дерева, любить цю роботу, перетворив хобі на основний заробіток. Вони мають спільні інтереси, але водночас поважають особистий простір один одного. Чоловік цінує Магдину турботу, підтримку і розуміння, а вона вдячна йому за надійність і стабільність. Магда довгий час намагалася завагітніти, але в силу фізичного здоров'я обох партнерів, їй це не вдавалося. Зрештою Магда опиняється в потрібний час в потрібному місці та інсценує народження дитини, від якої відмовилася біологічна мати. Через 2 місяці виявляється, що в цей час Магда насправді вже була вагітна і згодом народить другу дитину. Тепер її сім'я для неї – її фортеця. Жінка знаходить себе в хатньому господарстві, а робота для неї – лише спосіб заробітку, а не самореалізації.

Ознаки здорових взаємин у цій парі:

- Відкрите спілкування: вони можуть вільно говорити один з одним про свої почуття, думки та бажання.
- Взаємна повага: кожен з партнерів цінує іншого і його думку.
- Підтримка: вони підтримують один одного в досягненні цілей і долають труднощі разом.

- **Спільні інтереси:** у них є спільні захоплення, які дозволяють проводити час разом.
- **Особистий простір:** кожен з партнерів має можливість займатися своїми справами і розвиватися як особистість.
- **Фізична та емоційна близькість:** між ними існує міцний емоційний зв'язок, а також фізична привабливість.

Стосунки з чоловіком менш вдало склалися в Ірини. Вона розлучена, має дорослу доньку – Соню. Більшість свого часу приділяє роботі.

Ірина – один з яскравих жіночих образів у романах Галини Вдовиченко, яка через свої переживання та вибір допомагає нам глибше зрозуміти сучасну жінку та її стосунки з чоловіками.

Характерні риси Ірини у стосунках:

- **Незалежність:** Ірина – це жінка, яка цінує свою свободу і не боїться приймати власні рішення: *«Мені хотілося, щоб він був такий, яким я собі його наувляла. А він був такий, який був... Мав звичку вирішувати за мене, контролювати мої вчинки, захоплювати мій життєвий простір»* [5, с. 42].
- **Творчість:** її творча натура часто стає рушійною силою у житті, але водночас може створювати певні складнощі у стосунках.
- **Пошук себе:** Ірина постійно розвивається і шукає своє місце у світі, що може призводити до змін у її особистому житті: *«Ірина у стосунках з чоловіками не терпіла монотонності та половинчастості...легко ставила крапку у відносинах, наступного ж дня відчуваючи головність до нового пошуку»* [5, с. 39].
- **Схильність до ідеалізації:** як і багато жінок, Ірина схильна ідеалізувати своїх партнерів, що може призводити до розчарувань: *«Будь-якого дня, за будь-яким рогом я можу зустріти ЙОГО. Навіть сміття виношу, попередньо причепурившись перед дзеркалом. А раптом ВІН вже вирушив назустріч, щойно викинувши зі свого життя тягар минулого?..»* [5, с. 39].

Складнощі у стосунках Ірини:

- Нестабільні стосунки: через свою імпульсивність та пошук ідеалу Ірина часто опиняється в нестабільних стосунках, які швидко закінчуються: *«Після того, як Ірина розлучилася з чоловіком, у неї був роман з колишнім однокурсником. Це був найдовший, якщо не рахувати шлюб, зв'язок»* [5, с. 50].

- Творчі союзи: Ірина притягує творчих чоловіків, з якими вона може обговорювати свої ідеї та мрії. Однак, такі стосунки часто бувають складними через різницю в характерах.

- Пошук захисту: іноді Ірина шукає у чоловікові захисту й опори, прагнучи до стабільних і надійних взаємин: *«Той шлюб був приречений на фіаско. Після того як вони так несподівано й блискавично зійшлися вдруге – на щирі втіху доньці й друзям, – Ірина недовго почувалася двадцятирічною. Відновлений зв'язок був коротким»* [5, с. 234].

Її стосунки з чоловіками значно впливають на розвиток її особистості:

- Особистісне зростання: через розчарування і невдачі Ірина стає сильнішою і незалежнішою: *«Бо я почувалася, наче десять років скинула. Щось таке ось тут, – вона торкнулася грудей, – наче суха порожнинка, а тепер ніби водою наповнилася»* [5, с. 278].

- Творча реалізація: її особисте життя часто слугує джерелом натхнення для її творчості.

Доленосною та окриляючою для Ірини стала зустріч із Яном Кумпою, чоловіком, якого вона зпросила для виступу на своєму показі. Статний, заможний, інтелігентний, а найголовніше для Ірини на момент знайомства, – знається на роботах Пінзеля. Жінка бачить в ньому свій комфорт та душевний прихисток, в ньому її чарує все: від зовнішності та залицянь до тембру голосу: *«Зазвичай мовчазний, Ян Кумпа, виявляється, міг бути й говірким. Звукооператор людських голосів добряче попрацював над його голосом, досягнувши гармонії від оптимального поєднання гучності, висоти й тембру...Голос для Ірини лишився одним із основних показників привабливості людини»* [5, с. 334].

Ірина – це жінка, яка залишається в стосунках доти, доки в чоловікові є якась тамениця, доки він може її дивувати. Ян Кумпа напевно і є цим чоловіком: *«Кумпа їхав мовчки, наче й не він так красномовно розводився нещодавно про Пінзеля та його персонажів. Його автівка теж поводитись інакше, не була така чемна, як перше, зухвало обминала перешкоди у вуличному потоці, аж поки вибралася з міста»* [5, с. 337].

Уявлення Ірини про ідеального чоловіка трохи змінюється до кінця другого роману. У «Пів'яблука» Ірина спочатку має традиційні уявлення про чоловіка: вона шукає стабільність, підтримку та класичні риси, такі як надійність і відповідальність. На цьому етапі для неї важливою є ідея родинних цінностей і патріархальних стосунків.

У «Інших пів'яблуках» її уявлення стають більш гнучкими. Ірина починає усвідомлювати, що ідеальний чоловік – це не тільки той, хто відповідає традиційним стандартам, але й той, хто підтримує її прагнення до самореалізації, має власні інтереси та цінності. Вона виявляє, що важливішими є емоційна підтримка, інтелектуальна спорідненість та відкритість до змін.

Таким чином, прогрес Ірини в обох романах показує перехід від традиційних уявлень до більш сучасного й комплексного сприйняття партнерства, де важливі не лише зовнішні риси, а й внутрішня гармонія і взаєморозуміння.

Ірина, як багато героїнь романів, проходить через низку складних стосунків, які залишають в її душі глибокий слід. Її досвід кохання – це не лише радість, а й біль, розчарування та, зрештою, мудрість:

1. Не ідеалізувати партнерів: Ірина схильна ідеалізувати обраних нею чоловіків. Однак, кожна невдача вчить її бачити людей такими, якими вони є, зі всіма їхніми недоліками.

2. Цінувати власну незалежність: через розчарування в коханні, Ірина все більше починає цінувати свою свободу і незалежність. Вона розуміє, що щастя не залежить лише від наявності партнера.

3. Розвивати себе: кожна невдача стає для Ірини поштовхом до саморозвитку. Вона шукає нові захоплення, розвиває свої таланти, що допомагає їй почуватися впевненіше і незалежніше.

4. Бути готовою до змін: Ірина розуміє, що життя – це постійні зміни, і не варто прив'язуватися до одних і тих самих моделей поведінки.

5. Довіряти своїй інтуїції: з досвідом Ірина навчається довіряти своїй інтуїції і не ігнорувати попереджувальні сигнали.

Ці уроки допомагають Ірині стати сильнішою, мудрішою і впевненішою у собі. Вона більше не боїться бути самотньою і знає, що щастя можна знайти не тільки у стосунках з чоловіком, але й у самореалізації та дружбі.

Тримати подробиці про свої стосунки та переживать їх лише наодинці з партнером прагне Луїза. Дівчина, яка не надто говірка лише на тему своєї закоханності та прихильності. На початку роману «Пів'яблука» Галина Вдовиченко зображує її як впевнену в собі, не зацікавлену у створенні родини, такою, що знає свою цінність. Перед собою Луїза бачить в основному тільки кар'єру телеведучої і власний проєкт, яким займається разом з Ігорем Конем.

Смілива, сильна духом, вольова, амбіційна і впевнена, поряд з Конем стає ніжна, тепла, слухняна й домашня. З цим чоловіком вона вміє бути маленькою дівчинкою, при цьому непомітно для Ігоря керує ним і згладжує усі гострі кути між ними.

Стосунки Луїзи з чоловіками мають три прояви, залежно від настрою та обставин:

1. Кар'єристка, яка ставить кар'єру понад особисте життя:

- Маркери: Луїза зображена як амбітна і цілеспрямована жінка, яка присвячує більшу частину свого часу роботі.
- Ставлення до чоловіків: Вона сприймає чоловіків як потенційних конкурентів або партнерів по бізнесу, а не як романтичних партнерів.
- Причини такого ставлення: Можливо, в минулому вона мала невдалі романтичні стосунки, які відштовхнули її від ідеї створення сім'ї. Або ж вона просто не знаходить часу на особисте життя через зайнятість, що виражається,

зокрема, в описі її помешкання: «<...> Він почувався у гостях як вдома, із задоволенням влаштувався на її дивані з пультом від телевізора у руці і не помічав ані розетки з оголеними дротами, що звисала зі стіни над головою, ані торшер, у якому постійно блимали і перегорали лампочки» [5, с. 44].

2. Світська левиця, яка користується популярністю:

- Маркери: Луїза – жінка, яка любить бути в центрі уваги й оточена чоловіками. Вона впевнена у своїй привабливості і легко завойовує серця: *«Вона встала з-за столу зі склянкою в руці. Тепер на неї звертали увагу. Один із відвідувачів підійшов майже впритул, вона несподівано озирнулася і нашттовхнулася на його погляд: він чіпляв на ніс окуляри, щоб поближче її роздивитися...»* [5, с. 152].

- Ставлення до чоловіків: іноді вона сприймає чоловіків як об'єкти для флірту й розваг, не шукаючи серйозних стосунків.

- Причини такого ставлення: можливо, вона боїться прив'язаності або просто не готова до серйозних зобов'язань.

3. Самотня жінка, яка шукає своє щастя:

- Маркери: Луїза зображена як жінка, яка мріє про кохання і сімейне щастя, але поки що не знайшла свою другу половинку: *«У тому то й річ, що це він. Я вже знайшла його. Тільки щось подумаю – він це каже. Або він щось почне говорити – я закінчую»* [5, с.132].

- Ставлення до чоловіків: вона може бути романтичною й чутливою, але водночас обережною й недовірливою.

- Причини такого ставлення: можливо, вона мала негативний досвід у минулих стосунках, або ж просто не зустрічала того єдиного: *«Вона звикла, що саме жінки, а не чоловіки тримають своє слово. Принаймні у її оточенні. Такий був її особистий досвід. Для більшості чоловіків, які їй зустрічалися, слова нічого не важили, були дешеві, як борщ. Дав слово – забрав»* [5, с. 29].

Як виявилось, Ігор Кінь має проблеми з ігровою залежністю і є частим відвідувачем львівських казино. Свою залежність він давно не контролює й часто випадає через це з робочих графіків. У цій ситуації в Луїзі просинається

роль жінки-спасительки, яка будь-якою ціною налаштована витягти чоловіка з ігрової трясовини: *«Без жодних зусиль трималася на обличчі усмішка. Такого самоволодіння Луїза від себе не чекала. Вона знала, що він піде з нею. А якщо не піде, вона зробить ставки в цій незрозумілій грі, хоча ніколи дотепер не переступала порогу казино і не знала жодних правил. Купить фішки і не вступиться звідки»* [5, с. 151]. Забувши про свою залежність, Ігор вирішує закінчити телевізійну діяльність і стає далекобійником, а Луїза чекає його з рейсів і сподівається на повне його очищення.

Галина – сімейна жінка, має чоловіка Віктора і двох синів (Вітюся і Сергій), дещо схожа у своєму ставленні до родини на Магду, але має не такий успіх у спілкуванні з чоловіком. Галина, так, як і Ірина, творча жінка і має схожі проблеми у стосунках. Вона воліє мати незалежність від чоловіка і часто мужньо себе проявляє: *«Колись я думала, що наш шлюб з Віктором ненадовго, через років п'ятнадцять зрозуміла, що ми залишаємось разом, мабуть, тільки через одну причину. Не контролюємо одне одного, не тримаємо біля себе насильно, даємо одне одному свободу»* [5, с. 41]. При цьому в її душі є інша Галя, яка любить, щоб про неї піклувалися: *«Іноді Віктор мене бісить так, що, здається, вбила б. Але через дрібниці не смика. Не пиляю, як бензопила «Дружба». Хоча... Трохи більше б уваги від нього не зашкодило...»* [5, с. 41].

Галя – це жінка, яка прагне все контролювати і не вміє делегувати обов'язки: *«На шухляді шафки для білизни ручка відлетіла. І чоловік, і сини вже клеїли – і даремно. Їхній ремонт тримався до першого торкання. Висунула шухляду, роздивилася два шурупи, пази у дереві, конструкцію ручки. Зрозуміло....»* [5, с. 100].

Важливим проявом її ставлення до чоловіків є любов до її синів: Галя опікає їх, старається контролювати при цьому забуваючи, що її дорослі сини потребують особистого простору: *«Їй найбільше хотілося, щоб сини мали дві головні риси – відповідальність і повагу до жінки»* [5, с. 324].

Стосунки із чоловіком у неї теж досить натягнуті, вони часто сваряться, мало говорять на особисті теми, Галя не вбачає у своєму чоловікові опори,

мужності й господаря, тому більшість справ береться робити сама: *«Побут наступав на усіх фронтах – Галя тримала оборону. Їй усе вдавалося наполовину – і на роботі, і вдома»* [5, с. 32]. Через надмірну самостійність Галя не може досягти значних успіхів на роботі, у своїй письменницькій діяльності, а весь гнів від нереалізованості вона скидає на чоловіка.

Вона залишається жити з Віктором, бо має з ним чудових синів, яких обожноє, а нещодавно Віктор пережив інсульт і тепер потребує догляду й уваги: *«Галя давно зрозуміла: одним людям більше вдається перша половина життя, іншим – друга. Тільки треба не упустити свій шанс»* [5, с. 30].

Віктор після інсульту став агресивним і нерідко проявляв неповагу до жінки, забував про те, що говорив, часто не відрізняв реальність від думок: *«Сваритися стало мало не щоденним ритуалом... Раз у раз він зривався в нескінченні випоминання, завзято додаючи давно минулим подіям фантастичних огидних подробиць та припущень, породжених підозрами...»* [5, с. 323].

У всіх своїх героїнях Галина Вдовиченко майстерно показує жінок з різними амбіціями, бажаннями, прагненнями та можливостями. У романі «Інші пів'яблука» перед читачем постає не менш цікава персона – повія, яка має прикметне ставлення до чоловіків. Вона не розкриває свого імені, не надто вдається до подробиць свого життя. Авторка чітко показує своє ставлення до героїні й демонструє свою прихильність до неї. Головна її ідея: будучи щасливими, роботу повії не обирають, ними стають за скрути й потреби. У цьому образі Галина Вдовиченко показує біль і втому від цієї роботи, безвихідь і приниження. Повія намагається переконати усіх довкола, що ця робота приносить їй задоволення, натомість потайки ненавидить кожного чоловіка й назавжди розучилась їм довіряти: *«Запевняє, що їй подобається те, що вона робить. Любить, мовляв, чоловіків, любить свою роботу <...>. А тоді розказує, як її взяли на полювання, дали рушницю з оптичним прицілом <...>, навчили, як поводитися із зброєю. Рівно дихає, як навчали; тримає кабана на*

мушці. <...> Знаєш, що їй допомогло? Уявляла собі, що це чоловік. <... > Любить вона чоловіків, аякже!» [5, с. 366].

Отже, в романах Галини Вдовиченко можна спостерігати різноманітні маркери ставлення до чоловіків, які часто відображають складні стосунки між персонажами та соціальними нормами. Основні моменти включають:

1. Стереотипи та очікування: авторка розглядає традиційні уявлення про чоловіків як про сильних та незалежних, а також їхні рольові обов'язки в суспільстві.

2. Чоловіки як підтримка або перешкода: у романах персонажі-чоловіки можуть бути або джерелом підтримки, або ж стати перешкодами для жіночого розвитку. Це підкреслює ідею про те, що стосунки між статями можуть бути як конструктивними, так і деструктивними.

3. Емоційна вразливість: авторка також порушує питання емоційної вразливості чоловіків, показуючи їх у ситуаціях, коли вони не відповідають традиційним уявленням про мужність.

4. Індивідуальність: персонажі-жінки у романах часто прагнуть зрозуміти чоловіків як особистостей, а не лише як представників певних соціальних ролей, що відкриває нові перспективи в їхніх стосунках.

5. Конфлікт поколінь: піднімається тема конфлікту між традиційними цінностями та сучасними уявленнями про чоловічу роль, що може створювати напругу між героями.

Отже, ставлення до чоловіків у романах Галини Вдовиченко є багатограним і відображає соціокультурні зміни, що відбуваються у сучасному українському суспільстві. Чоловіки є значущою, хоч і основною, частиною жіночого простору.

2.3. Предметні маркери жіночого світу

Предметні маркери жіночого світу – це сукупність матеріальних об'єктів, які асоціюються з жіночністю, жіночим досвідом та ідентичністю. Вони можуть

варіюватися залежно від культурних, історичних та соціальних контекстів, але водночас мають певні універсальні ознаки.

Важливість вивчення предметних маркерів жіночого світу:

- розуміння жіночої ідентичності: через предмети жінки висловлюють свою індивідуальність, цінності та бажання;
- соціальні ролі: предмети можуть підкреслювати або визначати соціальні ролі жінки (мати, дружина, кар'єристка тощо);
- культурні коди: вони несуть в собі культурні коди, символи та значення, які передаються з покоління в покоління;
- маркетинг та споживання: розуміння жіночих потреб і бажань допомагає розробляти ефективні маркетингові стратегії.

Типи предметних маркерів жіночого світу:

- Косметика та парфумерія: все, що пов'язане з доглядом за зовнішністю, підкресленням краси та жіночності;
- одяг та аксесуари: одяг, взуття, прикраси, сумки, які підкреслюють стиль, статус і індивідуальність;
- інтер'єрні предмети: предмети для дому, які створюють затишок і комфорт, відображають смак і стиль власниці;
- хобі та заняття: інструменти для рукоділля, книги, музичні інструменти, спортивний інвентар тощо;
- іграшки: ляльки, ігрові набори, які формують уявлення дівчаток про себе та світ;
- техніка: гаджети, які спрощують побут і допомагають підтримувати зв'язки з іншими людьми.

Функції предметних маркерів:

- самоідентифікація: допомагають жінці визначити своє місце в суспільстві та сформувати свою ідентичність;
- комунікація: слугують засобом невербальної комунікації, дозволяють виразити свої почуття, думки та ставлення до світу;

- соціальний статус: підкреслюють соціальний статус жінки, її матеріальне становище та досягнення;
- емоційна підтримка: допомагають жінкам відчувати себе більш впевнено і комфортно;
- магічні властивості: в деяких культурах предметам приписуються магічні властивості, які допомагають жінці залучити удачу, кохання або захистити себе.

Предметні маркери жіночого світу постійно змінюються під впливом соціальних, культурних і технологічних змін. Наприклад, з появою фемінізму з'явилися нові символи жіночої сили та незалежності. Розвиток технологій привів до появи нових гаджетів, які стали невід'ємною частиною життя сучасної жінки.

Приклади предметних маркерів жіночого світу в різних культурах:

- Західна культура: косметика, стильний одяг, ювелірні прикраси, кухонна техніка, книги, спортивний інвентар;
- Східна культура: кімоно, віяло, бісерні вироби, каліграфічні інструменти, чайна церемонія;
- Традиційні культури: народні костюми, прикраси з природних матеріалів, інструменти для рукоділля.

Вивчення предметних маркерів жіночого світу допомагає глибше зрозуміти жіночу психологію, культуру і суспільство в цілому.

В Україні предметні маркери жіночого світу можуть включати різноманітні елементи, які відображають культуру, традиції та роль жінок у суспільстві:

1. Вишиванки – традиційний український одяг, часто вишитий, що символізує жіночу ідентичність і культурну спадщину.
2. Рушники – обрядові текстильні вироби, які використовуються в різних святкових та родинних заходах, підкреслюючи важливість жінки в родині.
3. Глиняні вироби – посуд, що часто виготовляється жінками, демонструючи їхню креативність і майстерність.

4. Віночки – традиційні елементи жіночого вбрання, які використовуються під час святкувань та обрядів, символізуючи природні цикли та жіночність.

5. Декоративні елементи – наприклад, різноманітні прикраси, які виготовляються вручну та часто мають своєрідний культурний контекст.

6. Література – твори українських письменниць, які відображають жіночу перспективу, досвід та боротьбу за права жінок.

Ці предмети та символи не лише ілюструють жіночий світ, а й несуть у собі історичний та культурний контекст, формуючи уявлення про роль жінок в українському суспільстві.

Основними предметними маркерами в аналізованих романах постають яблуко і місто Львів. Саме ці образи часто в деталях описуються авторкою і відіграють важливу роль у долях кожного із жіночих образів. Слід відзначити, що кожен із названих атрибутів виходить далеко за межі предметності, набуваючи символічного значення.

Яблуко в романах. Яблуко – це не просто фрукт, а багатозначний символ. Воно є об'єднувальним елементом для всіх чотирьох подруг, символізує їхню жіночність, спокусу, бажання змінити своє життя. Яблуко також може розглядатися як символ знань, мудрості, а також первородного гріха. Образ набуває багатозначного символічного значення, яке пронизує весь твір і відіграє ключову роль у розкритті образів героїнь та розвитку сюжету.

Символічне значення яблука:

- Знання та мудрість: яблуко часто асоціюється з деревом пізнання добра і зла. У романі воно стає своєрідним каталізатором змін, який допомагає героїням глибше пізнати себе і світ навколо.

- Бажання та спокуса: яблуко – це символ спокуси, бажання чогось забороненого. Воно спонукає героїнь до змін, до пошуку нових шляхів.

- Єдність і роз'єднання: розділене навпіл яблуко символізує як єдність подруг, так і їхні внутрішні розбіжності. Кожна з них бачить у яблуці щось своє, що відповідає її внутрішньому світу.

- Час і зміни: яблуко як символ часу, який незворотно минає. Воно нагадує про необхідність жити сьогоднішнім і не упускати своїх шансів.

- Таємниця і магія: яблуко, створене давнім майстром, набуває містичного значення. Воно стає оберегом, який приносить удачу або, навпаки, викликає несподівані події.

Роль яблука в романах:

- Об'єднує героїнь: яблуко стає своєрідним талісманом, який зближує подруг, допомагає їм краще зрозуміти одна одну.

- Каталізатор змін: воно спонукає героїнь до змін, до пошуку нових шляхів у житті.

- Символ жіночості: яблуко асоціюється з жіночністю, красою, родючістю.

- Дзеркало внутрішнього світу: кожна з героїнь бачить у яблуці відображення своєї душі, своїх мрій і бажань.

Порівняння з іншими літературними творами:

- Біблійний мотив: яблуко, як символ спокуси і гріха, відсилає до біблійної історії про Адама і Єву.

- Казки: в багатьох казках яблуко є символом молодості, краси, чарівництва.

Реалізація мотиву яблука в романах «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» – це не просто літературний прийом, а багатошаровий символ, який надає твору глибини і багатозначності. Він допомагає автору розкрити складний внутрішній світ своїх героїнь, їхні мрії, страхи і прагнення. Яблуко – це не просто предмет, а ключ до розуміння ідей, які закладені в романах.

Львів як місто-символ. Львів у романі – це не просто місце дії, а живий персонаж, який впливає на життя героїнь. Місто стає своєрідним співрозмовником, фоном, на якому розгортаються події, і символом, який відображає внутрішній світ героїнь.

Львів як символ:

- Історія і традиції: Львів – це місто з багатою історією, яке поєднує в собі різні культури та традиції. Це місто контрастів, де сучасність гармонійно поєднується з минулим. Львівський фон підкреслює багатогранність жіночих образів, їхню пов’язаність з історією та традиціями.

- Місто зустрічей і розставань: вулиці Львова стають свідками як радісних, так і сумних подій у житті героїнь. Місто є свідком їхніх зустрічей, розставань, пошуків себе.

- Інспірація та творчість: Львів – це місто, яке надихає. Його архітектура, атмосфера, культурне життя впливають на творчість героїнь, особливо на Ірину, яка є художницею.

- Символ змін: Львів, як і вся Україна, переживає період змін. Місто трансформується, змінюється його обличчя. Ці зміни відображаються у внутрішніх переживаннях героїнь.

Роль Львова в сюжеті:

- Місце зустрічей: кав’ярні, вулички, парки Львова стають місцями, де зустрічаються подруги, де відбуваються важливі розмови.

- Фон для внутрішніх переживань: атмосфера міста підсилює внутрішні переживання героїнь. Наприклад, прогулянка по старому місту може викликати ностальгію, а відвідування виставки – натхнення.

- Символ свободи: Львів – це місто, де можна бути самим собою, де немає жорстких рамок і обмежень. Це дає героїням відчуття свободи і можливості для самореалізації.

Львів як персонаж:

- Живий організм: місто описане як живий організм, який має свою історію, свої таємниці. Воно дихає, змінюється, живе своїм життям.

- Співрозмовник: Львів стає своєрідним співрозмовником героїнь, який слухає їхні розповіді, свідчить їхні радощі і смутки.

- Символ України: Львів – це не просто місто, а символ України. Через образ Львова авторка розкриває складні процеси, які відбуваються в українському суспільстві.

Львів у романах – це не просто декорація, а важлива складова сюжету. Місто відіграє роль активного учасника подій, впливаючи на життя героїнь і наповнюючи роман особливою атмосферою. Через образ Львова авторка розкриває складні питання існування сучасної жінки, її пошуки себе в мінливому світі.

Вулицями Львова любить гуляти Ірина, Луїза має затишну квартирку в центрі Львова, Галя сприймає Львів як джерело натхнення, а Магда живе під Львовом, що теж характеризує її як трохи відсторонену від бурхливого життя жінку.

Предметні маркери нерозривно поєднані з жіночими постатями романів. Кожна з них має власний набір таких маркерів.

Луїза – складний, багатогранний персонаж. Її характеризує багато предметних маркерів: машина, файка, стиль одягу та фізична вада і особливість водночас.

Для Луїзи характерні обережність і дбайливість, у своєму ставленні до машини вона теж їх виявляє. Ласкаво називає його «Шева»:

– *«Першою приїхала Луїза на своєму «Шеві» – волошковому «Шевроле Лачетті». Віртуозно запаркувалася, пискнула сигналізацією...»* [5, с. 10];

– *«З безвідмовним «Шевою», автомобілем-розумничком, якщо й виникали проблеми, то лише коло брами Луїзиноного будинку або поблизу станцій технічного обслуговування. Вона не раз казала, що має справу з живою істотою, з другом! «Шева» наче чув її похвалу й намагався не розчаровувати»* [5, с. 250].

Характерним предметним маркером для Луїзи є файка, яку вона курить і курить її бабуся. У цьому незвичайному для жінки предметі проглядається статечність, впевненість і вільність: *«Луїза сіла за вільний столик так, аби бачити вхідні двері, замовила каву й неспішно розпалила свою вересову люльку. Залою для курців поплив аромат тютюну Captain Black. Файкування передалося Луїзі від прабабці-гуцулки. З дитинства пам'ятала цей давній*

гірський жіночий ритуал, від натоптування люльки та припалення – до чищення» [5, с. 21].

Квартира Луїзи також відображає стан її душі, вона є втіленням Луїзиною затишного гніздечка, кожна деталь якого – дзеркало її особистості: *«З вулиці вікно Луїзиною помешкання видавалося великим ілюмінатором, складеним з двох половинок. Глянеш: вікно у віньєтці ліпнини, облямоване фігурними стрічками, що викінчуються кокетливими бантиками. З мансарди можна дотягнутися рукою, Галя пробувала» [5, с. 417].*

Луїза намагається продумати усе до дрібниць, ця жінка любить довершеність у всьому, навіть наповнення її сумочки – це лаконічність і порядок: *«Все зручне, ефектне: люстерко, кістяний гребінець, коштовна ручка, крихітна інкрустована коробочка на таблетки, сап'яновий гаманець. Жодної випадкової дрібниці. Жінка, яка надає ваги таким речам, що їх щодня торкається руками, безперечно знає смак життя» [5, с. 303].*

Професійна манера говорити подобалася всім, з ким мала нагоду говорити Луїза. У ній поєднувалось усе і жести, і хода, і манера говорити, а над усе – голос, тембр, модуляції, вібрації, інтонації.

У романах доволі часто згадується те, що Луїза дуже любить читати і в книгах знаходить свій спокій: *«Луїза трималась осторонь, сидла під настінним світильником... Читала книжку! Ото вже нерви... Канати» [5, с. 356].*

Такою ж затишною як і Луїза, є її бабуся-гуцулка, все в ній нагадує читачу про своїх бабусь, які жили у селі і мали невеличку хатину, в якій проводили кожне літо свого дитинства: *«Хатинка тісенька: кухня й кімнатка. Образи в рушниках, піч, металеве ліжко із велетенськими вишитими подушками, пофарбованим набіло креденсом і давнім бамбетлем, поточеним шашелем. Запах старого дерева, старої немочі і самотності, а ще м'яти, розвішаної при братурі на шворку» [5, с. 260].*

Для Магди втіхою є фотографія, вона часто ділиться з подругами старими фотографіями, що колись робила на гуляннях. Магда і зараз часто бере до рук

фотоапарат: *«Фотоапарат, видобутий із затертого футляра, завмер в її руках. Згадала Магда про своє давнє захоплення, нарешті згадала»* [5, с. 356].

Роман «Пів'яблука» починається з дня народження Магди у Зубрі, де кожна деталь їхнього з чоловіком будинка є предметним маркером жіночого простору персонажа. Вона намагається створювати все своїми руками, навіть камінна лавка на подвір'ї зроблена нею. Проте не самі тільки предмети інтер'єру характеризують Магду. Подарунки, що вона отримала на свій день народження – це її давні бажання, про які пам'ятали її подруги: книга «Мертві душі» М. Гоголя й вишита сорочка, що символізує для Магди родинний затишок і спадщину: *«Магда тримала в руках довгу сорочку з грубого рядна. Давня вишивка дрібним густим хрестиком вкривала мало не піврукава, ще й вузькою смужкою охоплювала зап'ястя»* [5, с. 10]. Книга ж стала нагадуванням про студентські роки, коли Магда хотіла особливе видання 54-го року, але через нестачу коштів, не змогла собі цього дозволити: *«Дорога моя подруго, чи пам'ятаєш, як у студентські роки ти хотіла купити у п'янички на вулиці Коперника «Мертві душі» Гоголя?.. У наших кишенях не назбиралося тоді нещасних п'яти рублів, які просив бідолаший синяк. І сталося непоправне: на наших очах якийсь чолов'яга купив ту книжку...»* [5, с. 12].

Ірина – дизайнер, вона знається на модних тенденціях та антитрендах. Жінка влучно підбирає образи до будь-якого події і збирає на собі захоплені погляди: *«На пішохідному переході, в короткій спідниці з великою торбою на плечі та ще однією, маленькою, білою, затисненою під ліктем. Вітер куйовдив коротке чорне волосся, наче траву на газоні»* [5, с. 332]. Дизайнерка любить нестандартні рішення в одязі, усім своїм виглядом показуючи свою унікальність: *«Пальто, призначене для субтильного чоловіка, сіло на фігуру, як треба. Звичайне пальто-олівець. За коліно, зі схованою застібкою. Кашемір, малюнок у «сосонку», шовкова підкладка. Довершений варіант»* [5, с. 311]. Про Ірину не можна було сказати, що вона чоботар без чобіт, вона натхненно і зі смаком одягала саму себе.

Житло Ірини та її доньки авторка описує без деталей, проте не важко здогадатися, що її *«трикімнатна квартира старого австрійського будинку»* була обставлена зі смаком та за останнім словом моди [5, с. 51].

Колись Іра займалась випуском тканинних сумочок-шоперів і дійшла висновку, що кожна жінка повинна при собі мати одну велику і одну маленьку сумочки, які б поєднувалися в образі й мали великий функціонал; жінки з великими пакетами викликали в Іри відразу: *«Поставила на стілець дві сумки: пласку, схожу на теку для нот, з двома сріблястими шворками, і маленьку чорну зі срібною застібкою»* [5, с. 303].

Розвагою для Ірини є прагнення подумки переодягати людей і змінювати їх імідж, гуляючи вуличками Львова.

Найголовнішим досягненням Іра вважає свою зустріч з Єлизаветою II; цю зустріч вона отримала за перемогу в конкурсі однієї сукні, який проводив Концерн британської моди у країнах Європи. Тоді ж вона отримала можливість відвідати Велику Британію, а на прийомі перед Букінгемським палацом зустріла свого кумира й королеву у світі моди – Вів'єн Вествуд.

«Голос для Ірини лишався одним із основних показників привабливості людини. Певно, ще й тому, що в її професійній сфері голос не мав значення, він не міг стати складником загальної композиції на подіумі» [5, с. 335].

Галя як завжди заклопотана письменниця і редакторка нерідко потрапляла в незручні ситуації, бо весь час забувала у волоссі олівці, – такою показана її професійна звичка: *«Мала ж удома цілу купу шпильок ті іншого приладдя до зачіски, але ніщо не могло зрівнятися з манерою замислено підхопити пасмо волосся, накрутити на ручку чи олівець і застромити у вузол над вухом. А тоді, коли треба, витягати з зачіски робочий інструмент, записувати на клаптиковій паперу якусь думку чи слово»* [5, с. 418].

Однією з найважливіших частин життя Галі була робота, тому навіть у поїздки й на відпочинок завжди брала блокнот і ручку: *«Галю розпирало від вражень, карта її фотоапарата була переповнена, блокнот геть списаний.*

Вона підсіла до баби Ксені, від якої вже записала десятки оповідок, примовок, співанок, звичаїв і назв гуцульських страв...» [5, с. 271].

Отже, у романах «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» Галина Вдовиченко звертає увагу читача на те, що вибір усіх деталей зовнішності, голосу, інтер'єру оселі, одягу та ходи знаходяться під безпосереднім впливом життєвого досвіду, коханих людей, професії та ставлення до життя. Авторка показує як маленькі дрібниці можуть привертати увагу й характеризувати жінку. Кожна із жінок романів має власні маркери жіночого світу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Різносторонність жінки в аналізованих романах Галини Вдовиченко є невід'ємною частиною її особистісної сутності, яка визначає багатогранність її світу. Вона проявляється у здатності жінки поєднувати різні ролі: матері, дружини, професіонала, інтелектуала, а також у її вміннях балансувати між емоційною глибиною та раціональним підходом до життя. Різносторонність дозволяє жінці адаптуватися до різних життєвих ситуацій, що стає основою її внутрішнього світу, побудованого на гармонії, багатстві почуттів, досвіду та гнучкості. Жіноча різносторонність дозволяє не лише зберігати баланс у стосунках з навколишнім світом, але й постійно самовдосконалюватися, що створює основу для глибокого розуміння як себе, так і інших.

Жіночий світ – це не однорідна сукупність. Він різноманітний, багатогранний і постійно змінюється під впливом соціальних, культурних і особистісних факторів. Різносторонність жінки – це її сила. Вона дозволяє їй адаптуватися до різних ролей і ситуацій, бути творчою та реалізовувати себе в різних сферах життя.

Жіночий світ – це не лише приватна сфера. Він охоплює всі аспекти життя жінки: від особистих стосунків до професійної діяльності, від творчості до політики.

Розуміння різноманітності жіночого світу є важливим для створення більш справедливого суспільства. Це дозволяє подолати стереотипи і створити умови для повної реалізації потенціалу кожної жінки.

Отже, ці теми взаємопов'язані через аналіз внутрішнього та зовнішнього світу жінки, де важливу роль відіграють як її різносторонність, так і ставлення до чоловіків та предметів, що оточують її. Ці маркери допомагають зрозуміти глибину та багатство жіночого досвіду, який формується в умовах взаємодії з навколишнім світом.

Жіночий світ є складним і багатогранним явищем. Він формується під впливом безлічі факторів і постійно змінюється. Розуміння жіночого світу є

важливим для побудови рівноправного суспільства, а його дослідження дозволяє подолати стереотипи й розширити наші уявлення про жінку.

РОЗДІЛ 3.

МЕТОДИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕМИ

3.1. Аналіз шкільних програм у ракурсі проблеми дослідження

Шкільна програма з української літератури для старших класів (10-11 клас, рівень стандарту) [40] має на меті ознайомити здобувачів освіти з багатовіковою історією української літератури, її різноманітними жанрами та стилями. Програма охоплює широкий спектр творів, від класичних до сучасних, що дозволяє здобувачам сформуванати цілісне уявлення про розвиток української літератури.

Календарно-тематичне планування з української літератури для 10-11 класів на 2024-2025 н.р. [18; 19] включає твори різних жанрів:

- поезія: ліричні вірші, балади, сонети, поеми;
- проза: романи, повісті, новели, оповідання;
- драматургія: п'єси.

Крім того, у програмі представлені твори, різні за тематикою:

- Історичні: Відображають важливі події в історії України.
- Соціальні: Портретують суспільні проблеми та протиріччя.
- Філософські: Поставлені питання буття, сенсу життя, моральних цінностей;
- Психологічні: Розкривають внутрішній світ людини, її переживання і почуття.
- Гумористичні: Викликають сміх, сатирують людські вади.

Програма з української літератури охоплює широкий хронологічний період:

- Література II пол. XIX століття: романтизм, реалізм.
- Література початку XX століття: модернізм, неокласицизм.
- Література середини XX століття: соціалістичний реалізм, нові тенденції.

- Сучасна українська література: постмодернізм, експериментальна проза, поезія.

Програма, побудована на основі хронології, дає змогу учням структурувати знання й орієнтуватися в часі написання творів та їх актуальності. Вона допомагає учням поглиблювати знання не тільки з української літератури і мови, а й з історії, психології та соціології:

- Формування широкого світогляду: учні знайомляться з різноманітними літературними напрямками, стилями та жанрами.

- Розвиток критичного мислення: Аналіз творів різних епох розвиває в учнів здатність до порівняння, аналізу та синтезу.

- Виховання патріотичних почуттів: ознайомлення з українською літературою сприяє формуванню національної свідомості.

- Розвиток естетичного смаку: читання художніх творів розвиває в учнів почуття прекрасного.

Проте така програма має й недоліки:

- Надмірна кількість обов'язкової літератури: великий обсяг матеріалу може ускладнити глибоке розуміння творів.

- Недостатня увага до сучасних авторів: програма більше зосереджена на класиці, ніж на сучасних тенденціях в українській літературі.

- Відсутність інтерактивних форм роботи: традиційні методи викладання можуть не зацікавити сучасних учнів.

Програма з української літератури для старших класів є досить різноманітною й дозволяє учням ознайомитися з багатством української літератури. Однак, для того, щоб зробити вивчення літератури більш цікавим і ефективним, необхідно постійно оновлювати програму, включати в неї більше сучасних творів і використовувати інтерактивні методи навчання.

Для програми з української літератури власьтисе не тільки на жанрове, а й тематичне розмаїття.

Цей період навчання є особливо важливим, оскільки саме в старших класах формується глибоке розуміння літературного процесу, розвивається критичне мислення і формується власне ставлення до прочитаного.

Широкий спектр тем, що вивчаються в загальноосвітніх навчальних закладах, поєднує в собі такі аспекти:

- Історична тематика: твори, які відтворюють важливі епохи в історії України, відображають побут, звичаї, погляди людей того часу.
- Соціальна проблематика: література, що порушує гострі соціальні питання, такі як нерівність, несправедливість, конфлікти.
- Філософські роздуми: твори, які змушують задуматися над вічними питаннями буття, сенсу життя, моральних цінностей.
- Психологічні портрети: описи внутрішнього світу людини, її переживань, почуттів, конфліктів.
- Кохання і стосунки: твори, присвячені темі кохання, дружби, сімейних взаємин.
- Природа і людина: описи природи, її вплив на людину, взаємини людини і природи.
- Гумор і сатира: твори, які висміюють людські вади, суспільні явища.
- Фантастика і містика: твори, що виходять за межі реального світу, апелюють до уяви читача.

Тематичне розмаїття дуже важливе для розвитку ментальних, психологічних та розумових здібностей здобувача освіти:

- Всебічний розвиток особистості: завдяки різноманітним темам учні отримують можливість розширити світогляд, поглибити знання про світ і себе.
- Формування критичного мислення: аналізуючи різні точки зору, висловлені в літературних творах, учні навчаються мислити самостійно і формувати власну думку.
- Розвиток емпатії: читаючи про долі інших людей, учні вчаться співпереживати, розуміти почуття інших.

- Виховання патріотизму: твори про історію України, її культуру, сприяють формуванню національної свідомості.

Незважаючи на таку структурованість та багатогранність шкільної програми, є деякі аспекти, які доцільно було б упровадити у нових варіантах програм:

- Більше сучасних творів: варто включити до програми більше творів сучасних українських письменників, щоб показати здобувачам, що українська література розвивається й відповідає на виклики сьогодення.

- Інтерактивні методи навчання: дискусії, проекти, літературні вечори зроблять вивчення літератури більш цікавим і ефективним.

- Міждисциплінарний підхід: поєднання літератури з історією, мистецтвом, соціальною наукою дозволить учням бачити літературний твір в широкому контексті.

- Індивідуалізація навчання: врахування інтересів і здібностей кожного учня при складанні індивідуальних навчальних планів.

Тематичне розмаїття української літератури, представленої в шкільній програмі, є важливим інструментом для всебічного розвитку особистості. Воно дозволяє учням не тільки отримати знання про літературу, але й сформувати власну систему цінностей, розвинути критичне мислення і стати активними громадянами.

Серед тем, представлених у календарно-тематичних плануваннях, часто фігурує тема фемінізму. У більшості творів вона не є провідною, а другорядною, проте заслуговує на висвітлення під час аналізу твору.

У 10 класі здобувачі освіти можуть аналізувати жіночі мотиви у таких творах:

- тема «Українська література 70-90-х років XIX століття»: Іван Нечуй-Левицький: соціально-побутова повість-хроніка «Кайдашева сім'я», Панас Мирний: «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»;

- тема «Українська драматургія і театр 70-90-х років XIX століття»: Борис Грінченко: оповідання «Каторжна», Іван Франко: поетична збірка

«Зів'яле листя» («Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являєшся мені...»), новела «Сойчине крило»;

– тема «Українська література 10-х років ХХ століття»: Михайло Коцюбинський: «Тіні забутих предків», Ольга Кобилянська: соціально-психологічна повість «Земля», Леся Українка: «Contra spem spero!», «Уста говорять: «він навіки згинув!...», драма-феєрія «Лісова пісня», Микола Вороний «Блакитна Панна», Володимир Винниченко «Момент».

В 11 класі вивчаються твори, в яких присутнє поняття «фемінізм»:

– тема «Прозове розмаїття»: Микола Хвильовий новела «Я (Романтика)», Валер'ян Відмогильний роман «Місто»;

– тема «Модерна драматургія»: Микола Куліш сатирична комедія «Мина Мазайло»;

– уроки літератури сучасного змісту: «Знайомство з творчістю Сергія Жадана»: Сергій Жадан «Коли вона повернулася», «Що ти будеш згадувати про ці часи?», «Навіть якби ти покинула ті місця»;

– тема «Під чужим небом»: Іван Багряний: пригодницький роман «Тигролови»;

– тема «Воєнне лихоліття»: Олександр Довженко: «Зачарована Десна»;

– тема «Літературне «шістдесятництво»»: Григор Тютюнник: «Три зозулі з поклоном»;

– тема «Митець і суспільство»: Ліна Костенко: «Страшні слова, коли вони мовчать», історичний роман у віршах «Маруся Чурай».

Останньою темою, яку вивчають здобувачі освіти в 11 класі є «Сучасна українська література», в якій немає жодного твору про жінок. Учні знайомляться з новими авторами і їх стилями написання, здебільшого тематика цих творів – пошук себе, митець та його твори, посилання на відомих українських письменників «Shevchenko is OK» Юрія Андруховича.

Отже, враховуючи хронологічність побудови календарно-тематичного планування з української літератури, роман Галини Вдовиченко, написаний у 2008 році, доцільно було б додати в 11 класі до теми «Сучасна українська

література». При цьому виокремити підрозділ цієї теми під назвою «Феміністична сучасна література» або «Жіноча проза XXI століття». До підрозділу могли б увійти твори Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука», Оксани Забужко («З очима безгрішними – звідки беруться такі ото?», «Постскрипtum. Поема-лист»), Марії Матіос («Моє ім'я з п'яти фатальних літер», «Із філософських днів»), Сергія Жадана («Коли вона повернулася», «Що ти будеш згадувати про ці часи?», «Навіть якби ти покинула ті місця»), Ірени Карпи («Тільки нікому про це не кажи»), Любові Якимчук («Речі», «Повертання»).

Враховуючи об'ємність творів та навантаження учнів в 11 класі, ці твори також можна було б винести на позакласне читання як рекомендовані, або розглядати на уроках літератури рідного краю.

Романи Галини Вдовиченко є актуальними на сьогодні. Введення їх у шкільну програму має такі переваги:

1. Актуальність тематики:

- проблеми підлітків: романи порушують питання самоідентифікації, дружби, кохання, пошуку свого місця в житті – теми, які є надзвичайно актуальними для підлітків;

- сучасні реалії: твори Галини Вдовиченко відображають сучасні українські реалії, що дозволяє учням краще зрозуміти світ, у якому вони живуть;

- універсальні людські цінності: незважаючи на сучасність тематики, в творах піднімаються вічні питання про життя, любов, дружбу, що робить їх цікавими для читачів різних поколінь.

2. Літературна цінність:

- яскрава мова: твори авторки відзначаються яскравою, образною мовою, що робить читання приємним і захопливим;

- глибокі психологічні портрети: письменниця вміло створює багатогранних героїв, з якими читач може себе ототожнити;

- цікавий сюжет: динамічний сюжет, несподівані повороти подій тримають читача в напрузі.

3. Виховний аспект:

- формування цінностей: романи сприяють формуванню в учнів таких цінностей, як дружба, взаємодопомога, повага до інших людей;

- розвиток емпатії: читаючи про долі героїв, учні навчаються співпереживати, розуміти почуття інших людей;

- стимулювання до саморозвитку: твори спонукають замислитися над власним життям, своїми цілями та мріями.

4. Підготовка до вищої освіти:

- розвиток навичок аналізу: вивчення творів Галини Вдовиченко сприяє розвитку навичок аналізу літературного тексту, формулюванню власної думки.

- розширення кругозору: знайомство з різноманітними літературними жанрами готує учнів до вивчення літератури в університеті.

Отже, твори Галини Вдовиченко можуть стати важливим елементом шкільної програми з української літератури, сприяючи всебічному розвитку молоді.

3.2. Урок позакласного читання за творами Галини Вдовиченко

Представляючи методичні можливості теми кваліфікаційного дослідження, пропонуємо розробку уроку позакласного читання за творами Галини Вдовиченко.

Розробка уроку

Тема: Галина Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука»: багатогранність жіночого світу.

Мета:

- розширити читацький обрій здобувачів шляхом ознайомлення зі змістом творів позапрограмового матеріалу, а саме романами Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука»;

- розвивати вміння виокремлювати провідні мотиви, теми і проблеми;
- аналізувати образи героїнь, їхні еволюції та взаємини;
- розвивати навички аналізу літературного твору, критичного мислення та творчого письма:

- обговорювати тематику жіночої дружби, самореалізації та пошуку себе.

Тип уроку: вивчення нового матеріалу, урок-дослідження.

Обладнання: портрет Галини Вдовиченко, презентація до уроку, виставка її романів.

Жінкою не народжуються, нею стають.

Симона де Бовуар

ХІД УРОКУ

I. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок.

Бесіда з учнями:

1. Які враження залишили у вас романи Галини Вдовиченко?
2. Які головні герої найбільше запам'яталися?
3. Які теми, на вашу думку, є найважливішими в цих творах?
4. Чи знаєте ви, які ще твори писала Галина Вдовиченко і для кого?

II. Оголошення теми й мети уроку.

III. Сприйняття і засвоєння навчального матеріалу.

1. Біографія письменниці

Галина Костянтинівна Вдовиченко (народилася 21 червня 1959 року в Печензі, Мурманська область) – українська письменниця та журналістка.

У дитинстві часто переїжджала з родиною. Навчалася в школах Івано-Франківська, Надвірної, Рави-Руської, Москви, а також проводила час у бабусі з дідусем в Отинії Коломийського району Івано-Франківської області, на батьківщині батька.

Закінчила філологічний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Нині проживає у Львові. До 2017 року працювала заступницею головного редактора щоденної газети «Високий Замок».

Має сина та доньку.

Галина Вдовиченко дебютувала в 2008 році романом «Пів'яблука», який був опублікований у видавництві «Нора-Друк» (Київ) і став бестселером на Львівському Форумі видавців 2008 року. Перший тираж книги розійшовся за місяць.

Другий роман, «Замок Гербуртів», здобув першу премію в номінації «роман» на конкурсі «Коронація слова 2009». Вихід цього твору під назвою «Тамдевін» виявився успішним на Львівському Форумі видавців 2009, де було продано 985 примірників.

У 2010 році побачив світ її роман «Хто такий Ігор?» (видавництво «Нора-Друк»).

У 2011 році вийшла перша дитяча книга Галини Вдовиченко – казкова повість «Мишкові Миші» з ілюстраціями Анни Сарвіри. У 2017 році книга була перевидана в «Видавництві Старого Лева» з новими ілюстраціями Інни Черняк.

У 2012 році вийшли роман «Купальниця» та участь у збірці «27 регіонів України» від видавництва «Фоліо», де було опубліковане її оповідання «Вулиця Дадугіна – вулиця Довбуша».

У 2013 році побачила світ казкова повість «Ліга непарних шкарпеток», започаткувавши серію книг для дітей. Разом із Ларисою Денисенко Вдовиченко стала упорядником антології «Жити-Пити. 40 градусів життя», де опублікувала своє оповідання «Вікно». Вона взяла участь у збірці «Історія України очима письменників» з оповіданням «Княгиня та вогняна саламандра».

У 2015 році вийшла нова книга для дітей – «36 і 6 котів» («Видавництво Старого Лева»).

2016 рік приніс вихід дитячої книги «Засинай. Прокидайся», а у 2017 році авторка презентувала продовження казки «36 і 6 котів» під назвою «36 і 6 котів-детективів». Ця книга також вийшла шрифтом Брайля завдяки Фонду родини Нечитайло.

2018 року були опубліковані дитячі книги «Сова, яка хотіла стати жайворонком» та «Чорна-чорна курка», а також нові збірки, зокрема «Це зробила вона», «Лялька. Оповідання про дитинство» та «19 різдвяних історій».

У 2019 році були перевидані книги «Пів'яблука. Інші пів'яблука», а також нова частина серії «36 і 6 котів» – «36 і 6 котів-компаньйонів». Книга «Мишкові Миші з продовженням» також була випущена шрифтом Брайля.

2020 року побачила світ нова дитяча книга «Містельфи», а також участь у колективних збірках, таких як «Мости замість стін».

У 2021 році Галина Вдовиченко видала нову книгу з серії про котів – «36 і 6 котів-рятувальників».

2. Групова робота:

Розділити клас на 4 групи, кожна з яких отримує завдання проаналізувати образ однієї із героїнь романів.

Завдання для груп:

- Схарактеризуйте свою героїню на початку роману та в кінці.
- Які зміни відбулися з нею протягом сюжету?
- Які риси характеру ви вважаєте найбільш яскравими?
- Яку роль зіграла дружба в житті героїні?

Обговорення в групах:

- Кожна група презентує результати своєї роботи.
- Обговорюються спільні та відмінні риси героїнь.

3. Загальне обговорення, підсумки за портретами героїнь:

- Які теми порушує авторка у своїх романах?
- Які життєві цінності пропагує Галина Вдовиченко?
- Як змінюється ставлення до життя і дружби у героїнь протягом романів?
- Назвати героїнь романів, крім головних. Дати їх коротку характеристику.
- Які уроки можна винести з цих творів?

- Яку роль відіграє постать скульптора Пінзеля у творах Галини Вдовиченко?

- Яблуко як символ. Чому саме яблуко? Символом чого виступає яблуко у Біблії?

4. Творча робота

Написання міні-есе: Учні отримують завдання написати невелике есе на одну з тем:

- «Якби я могла зустрітися з однією з героїнь романів, про що б я її запитала?»

- «Який урок я винесла з прочитання романів Галини Вдовиченко?»

- «Як змінилося моє уявлення про жіночу дружбу після прочитання цих творів?»

IV. Підсумок уроку.

V. Домашнє завдання

Створити предметний асоціативний ряд з головними героїнями: Луїзою, Магдою, Іриною та Галею. Визначити, які предмети характерні для кожної із них.

3.3. Сценарій позакласного заходу за творами авторки

Задля розкриття методичних можливостей вивчення творів Галини Вдовиченко наводимо сценарій позакласного заходу для здобувачів освіти 11 класу.

Позакласний захід: Літературна кав'ярня «Смак пів'яблука» за творами Галини Вдовиченко.

Мета:

- поглибити розуміння здобувачами освіти творчості Галини Вдовиченко;
- аналізувати образи героїнь, їхні еволюції та взаємини;
- обговорювати тематику жіночої дружби, самореалізації та пошуку себе;

- розвивати навички аналізу літературного твору, критичного мислення та творчого письма;
- створити атмосферу невимушеного спілкування та зацікавленості літературою.

Обладнання: виписки з творів, цитати, картки із запитаннями для обговорення, фліпчарт або дошка для запису ідей, маркери, стікери. Кава, чай, печиво або інші солодощі.

Підготовка:

Оформлення приміщення: Створити атмосферу затишної кав'ярні: розставити столики, накрити їх скатертинами, поставити вазу з квітами, запалити свічки (безпечно!).

Вислів:

Пів'яблука – це не просто фрукт,
це символ пошуку цілого в собі і в інших.

Розподілення ролей серед учнів:

Ведучий/ведуча.

Критики літератури.

Психологи.

Історики.

Кухарі (готують закуски).

Хід заходу

I. Вступ

1. Ведучий вітає гостей «літературної кав'ярні» та оголошує тему заходу.
2. Короткий огляд біографії Галини Вдовиченко та її творчості.
3. Представлення учасників і їхніх ролей.

II. Обговорення творів

«Критики літератури» презентують свої аналізи романів, звертаючи увагу на сюжет, композицію, образи героїв, мову. Знаходять в тексті роману фрази і вислови, які характеризують героїнь.

«Психологи» обговорюють психологічні портрети героїнь, їхні еволюції та взаємини. Роздумують над тим, як психологічний стан, кожної з героїнь впливає на побудову стосунків з чоловіками.

«Історики» аналізують історичний контекст творів, порівнюють життя героїнь із реальністю того часу. Акцентують увагу на ролі міста Львів у романі. Беруть до обговорення постать Пінзеля, описаного в романі, порівнюють з історичними відомостями про нього.

Загальне обговорення:

- Які теми порушує авторка у своїх романах?
- Які життєві цінності пропагує Галина Вдовиченко?
- Як змінюється ставлення до життя і дружби у героїнь протягом романів?
- Які уроки можна винести з цих творів?

III. Творча частина

Клас ділиться на 2 групи, кожна з яких обирає собі один з варіантів:

1. «Літературна кухня»: Учасники створюють власні «рецепти щастя» за мотивами романів.

2. «Письменницька майстерня»: Учні пишуть продовження улюбленої сцени з роману або створюють власного персонажа у світі творів Галини Вдовиченко.

IV. Підведення підсумків

Ведучий підсумовує обговорення, відзначає найцікавіші думки та ідеї.

Дякує всім учасникам за активність.

Задля урізноманітнення навчальної діяльності наводимо інші можливі завдання щодо вивчення творчості Галини Вдовиченко:

- організувати книжкову виставку з творами Галини Вдовиченко, якщо в учнів є такі;
- підготувати презентацію з ілюстраціями до романів;
- запросити на захід письменницю або літературознавця, провести з ними онлайн-конференцію;

- створити буктрейлер за мотивами романів;
- провести конкурс на кращий малюнок або колаж до творів;
- запропонувати здобувачам освіти підібрати або вигадати власний епіграф до такого заходу.

Пропонований формат заходу дозволяє зробити вивчення літератури цікавим і захоплюючим, а також сприяє розвитку творчих здібностей здобувачів освіти.

Отже, вивчення творів Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» й використання їх у шкільній програмі мають такі методичні можливості:

1. Літературний аналіз: використання літературознавчих методів для аналізу тексту, вивчення образів, символіки та тематики, пов'язаної із жіночим простором.
2. Соціокультурний підхід: дослідження маркерів жіночого простору з урахуванням культурного і соціального контексту, в якому живе й пише авторка.
3. Порівняльний аналіз: можливість порівняти твори Галини Вдовиченко із творами інших українських або зарубіжних авторів, що дозволяє виявити спільні риси та відмінності в зображенні жіночого досвіду.
4. Практичні заняття: розробка уроків або семінарів, де здобувачі освіти можуть аналізувати тексти, обговорювати образи жінок, їх роль і місце в сюжетах, що може сприяти розвитку критичного мислення.
5. Творчі проекти: створення творчих робіт (есе, літературні проекти), де учасники можуть виразити свої думки про жіночий простір, використовуючи як приклад твори Галини Вдовиченко.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Проведений аналіз шкільних програм, розробка уроку позакласного читання та сценарію позакласного заходу дозволили виявити широкий спектр методичних можливостей для вивчення творчості Галини Вдовиченко в закладах загальної середньої освіти.

Основні висновки:

1. Актуальність теми: творчість Галини Вдовиченко є надзвичайно актуальною для сучасних підлітків, оскільки порушує питання самоідентифікації, дружби, кохання та пошуку свого місця в житті.

2. Міждисциплінарність: вивчення творів авторки дозволяє інтегрувати знання з різних предметів: літератури, історії, психології, соціології.

3. Розвиток ключових компетентностей: вивчення творчості письменниці сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних навичок, уміння працювати з текстом, комунікативних навичок.

4. Формування цінностей: твори Галини Вдовиченко сприяють формуванню в здобувачів освіти таких цінностей, як дружба, взаємодопомога, повага до інших людей.

5. Мотивація до читання: захопливі сюжети, яскраві образи, актуальна тематика – все це робить твори Галини Вдовиченко привабливими для сучасних підлітків.

Актуальними вважаємо такі методичні підходи:

1. Інтерактивні методи навчання: використання групових робіт, дискусій, проєктів дозволяє залучити учнів до активної навчальної діяльності.

2. Міжпредметні зв'язки: поєднання літератури з іншими предметами робить навчання більш цікавим і ефективним.

3. Використання сучасних технологій: презентації, відеоматеріали, онлайн-ресурси можуть зробити урок більш динамічним та сучасним.

4. Співпраця з бібліотекою: організація книжкових виставок, літературних вечорів, зустрічей з письменницею.

5. Творчі завдання: написання есе, створення малюнків, інсценізації – все це сприяє розвитку творчих здібностей учнів.

Вважаємо, що включення творів Галини Вдовиченко до шкільної програми є не лише доцільним, а й необхідним для формування всебічно розвиненої особистості. Запропоновані методичні матеріали допоможуть вчителям ефективніше організувати освітній процес і зробити вивчення творчості письменниці цікавим і корисним для здобувачів освіти.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження було спрямоване на аналіз особливостей жіночого простору в романах Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» та на розробку методичних рекомендацій для вивчення цієї теми в закладах середньої освіти.

Під час написання кваліфікаційної роботи було виконано ряд завдань:

- визначено поняття «жіночий простір», проаналізовано концепцію жіночого простору в літературі, зокрема в українському контексті;

- виявлено маркери жіночого простору у творах Галини Вдовиченко та здійснено текстуальний аналіз прозових творів письменниці з метою виявлення специфічних образів, тем і символів, що вказують на жіночий досвід;

- контекстуалізовано жіночі образи, розглянуто соціокультурні, історичні та психологічні чинники, які впливають на формування жіночих образів у її творчості;

- розроблено методичні матеріали для вчителів (викладачів) що включають теми для обговорень і завдання на основі аналізу маркерів жіночого простору.

Основні результати дослідження.

Теоретична база: було проаналізовано сучасні дослідження в галузі феміністичної критики, що дозволило визначити ключові поняття та підходи до аналізу жіночого простору в літературі.

Аналіз творів: детальний аналіз романів Галини Вдовиченко виявив різноманітні маркери жіночого простору: від особливостей внутрішнього світу героїнь до предметних деталей.

Методичні розробки: були розроблені урок позакласного читання та сценарій позакласного заходу для вивчення творчості Галини Вдовиченко в школі.

Робота розширює спектр наукових розвідок про творчість Галини Вдовиченко, фокусуючись зокрема, на аналізі жіночого простору в її романах.

Дослідження підтвердило, що романи Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» є важливим внеском у сучасну українську літературу. Їхнє вивчення дозволяє глибше зрозуміти жіночий досвід та сприяє розвитку критичного мислення у молоді.

Виокремлення та характеристика маркерів жіночого простору у прозі Галини Вдовиченко передбачали розгляд таких ключових аспектів:

1) Визначення маркерів: виявлення специфічних образів, символів і тем, які вказують на жіночий простір у творах.

2) Контекстуалізація: аналіз соціокультурних чинників, які впливають на формування жіночих образів.

Проведений аналіз показав, що різносторонність жінки в аналізованих романах Галини Вдовиченко є невід'ємною частиною її особистісної сутності, яка визначає багатогранність її світу. Вона проявляється у здатності жінки поєднувати різні ролі: матері, дружини, професіонала, інтелектуала, а також у її вміннях балансувати між емоційною глибиною та раціональним підходом до життя.

Жіноче ставлення до чоловічого світу є багатогранним, характеризується різноманітними маркерами, зокрема, емоційними та соціальними реакціями на поведінку та ролі чоловіків. Це може проявлятися в прагненні до гармонії та взаєморозуміння або ж у протистоянні певним соціальним стереотипам, що обмежують жінок у взаєминах із чоловіками. Жінки часто шукають у чоловіках не лише партнерів, а й підтримку та партнерство, визнаючи їхні сильні сторони, але також критикуючи ті аспекти, які можуть бути соціально обмежувальними чи нечесними. Ставлення до чоловіків може варіюватися від ідеалізації до критики, залежно від особистого досвіду, соціального контексту та історичних умов, але завжди передбачає взаємодію, де відображаються не тільки індивідуальні, але й культурно визначені аспекти.

Маркери жіночого ставлення до світу чоловіків:

- Співвідношення залежності та незалежності: жінки часто балансують між бажанням бути самостійними і потребою в підтримці.

- Емоційна складова: жінки часто більш емоційно залучені у стосунки з чоловіками, ніж чоловіки.
- Соціальні ролі: очікування суспільства від жінок і чоловіків впливають на їхні взаємини.
- Історичний контекст: досвід минулих поколінь формує ставлення жінок до чоловіків.
- Індивідуальні особливості: кожна жінка має свій унікальний досвід і ставлення до чоловіків.

Важливу роль у функціоналі аналізованих романів відіграють предметні маркери жіночого світу. Предмети в жіночому світі часто мають не лише практичне, а й символічне значення. Це можуть бути речі, що пов'язані з домашнім побутом, інтер'єром, а також особисті предмети, які створюють простір для самовираження і комфорту. Жіночий світ наповнений предметами, що формують емоційний фон, виражають індивідуальність і глибину внутрішнього світу жінки. З одного боку, предмети можуть бути символами традицій і культури, з іншого – вони є інструментами особистої автономії і розвитку. Ці маркери підкреслюють роль жінки у створенні затишку, гармонії, а також її здатність до самовираження через предметний простір, що допомагає жінці відчувати себе вільною, комфортною та неповторною у своєму світі. Жіночий простір може бути як фізичним (дім, кухня, салон краси), так і символічним (література, мистецтво).

Предметні маркери жіночого світу:

- Тіло: тіло жінки є не лише біологічним фактом, а й соціальним конструктом, який відіграє важливу роль у формуванні жіночої ідентичності.
- Час: жінки часто сприймають час по-іншому, ніж чоловіки, більш циклічно й емоційно.
- Взаємини: взаємини з іншими людьми, особливо з матір'ю, дочками, подругами, є важливою частиною жіночого світу.
- Мова: жінки використовують мову по-своєму, часто з акцентом на емоції, взаємодію і співпереживання.

Відзначаємо, що вивчення творів Галини Вдовиченко «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука» у шкільному курсі літератури має такі методичні можливості:

1. Літературний аналіз: використання літературознавчих методів для аналізу тексту, вивчення образів, символіки та тематики, пов'язаної із жіночим простором.

2. Соціокультурний підхід: дослідження маркерів жіночого простору з урахуванням культурного і соціального контексту, в якому живе й пише авторка.

3. Порівняльний аналіз: можливість порівняти твори Галини Вдовиченко із творами інших українських або зарубіжних авторів, що дозволяє виявити спільні риси та відмінності в зображенні жіночого досвіду.

4. Практичні заняття: розробка уроків або семінарів, де здобувачі освіти можуть аналізувати тексти, обговорювати образи жінок, їх роль і місце в сюжетах, що може сприяти розвитку критичного мислення.

5. Творчі проекти: створення творчих робіт (есе, літературні проекти), в яких учасники можуть виразити свої думки про жіночий простір, використовуючи як приклад твори Галини Вдовиченко.

Робота над дослідженням жіночого простору у творах Галини Вдовиченко може бути продовжена.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агеева В. Жіночий простір. Магістеріум. Вип. 8. Літературознавчі студії. Київ : Національний університет «Києво-Могилянська академія». 2002. С. 3-10. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/13990>
2. Білоцерковець А. «Жіноча література» як об'єкт феміністичної літературної критики. *Держава та регіони*. Серія: Гуманітарні науки. 2013. № 2-3. С. 26.
3. Бовуар С. Друга стать. Київ : Основи, 1994. 368 с.
4. Бородіца С. Романи Галини Вдовиченко в сучасному літературному дискурсі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Літературознавство. редкол. : М. Ткачук, Т. Вільчинська, О. Веретюк [та ін.]. Тернопіль : ТНПУ, 2014. Вип. 41. С. 3-10.
5. Вдовиченко Г. Пів'яблука. Інші пів'яблука : роман. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 472 с.
6. Волошук Л. Феміністичний дискурс прози Євгенії Кононенко. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/141487426.pdf>
7. Вулф В. Власний простір. Пер. з англ. Я. Чердаклі. Київ : Вид. дім «Альтернативи», 1999. 112 с.
8. Вулф, Вірджинія. Жінки та розповідна література. *Ї : Незалежний культурологічний часопис*. 2000. № 17. URL:<https://bit.ly/3GpDXfQ>
9. Галина Вдовиченко. URL : https://www.facebook.com/people/%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%92%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE/100000878047605/?locale=uk_UA&_rdr
10. Гендерні стереотипи та ставлення громадськості до гендерних проблем в українському суспільстві : колективна монографія; під заг. ред.

Ю. Саєнко. Проект розвитку ООН. Київ : Центр соціальних експертиз Інституту соціології НАН України, 2007. 144 с.

11. Горбунова В. Мрія про маленьке життя. Київ : Нора-друк, 2010. 200 с.

12. Дігай Т. «Яблуко з казки від Галини Вдовиченко» : рецензія на роман «Пів'яблука» BBC UKRAINIAN.com. URL : https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment-story/2008/11/081112_review_vdovychenko_dihay_sp

13. Дубинянська Я. Там, де нас нема. Avtura.com.ua. URL : <http://avtura.com.ua/book/198/reviews/>

14. Забужко О. Прощання з імперією : кілька штрихів до одного портрета. Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстка. Київ : Факт, 2006. С. 267-307.

15. Зборовська Н. Феміністичні роздуми: на карнавалі мертвих поцілунків. Львів : Літопис, 1999. 336 с.

16. Зінченко С. Чи будемо ми і далі втікати? Avtura.com.ua. URL : <http://avtura.com.ua/book/198/reviews/>

17. Іванцова М. Роман-людяність. Друг читача : сайт. Харків : Клуб сімейн. дозвілля, 2011. 240 с. URL : http://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/15067/

18. Календарно-тематичне планування уроків української літератури (рівень стандарту) у 10 класі. URL : <https://vseosvita.ua/library/kalendarno-tematychno-planuvannia-urokiv-ukrainskoi-literatury-riven-standartu-u-10-klasi-575377.html>

19. Календарно-тематичне планування. Українська література. 11 клас (2024 – 2025 навчальний рік). URL : <https://vseosvita.ua/library/kalendarno-tematychno-planuvannya-ukrainska-literatura-11-klas-2024-2025-navchalnyi-rik-722969.html>

20. Карабльова О. В. Художні версії проблеми самотності у сучасній жіночій прозі : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01. Київ, 2004. 20 с.
21. Качак Т. Жіноча проза 90-х років ХХ століття у постмодерному контексті. *Перевал*. 2005. № 1. С. 176-184.
22. Качак Т. Художні особливості жіночої прози 80-90-х років ХХ століття : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.01.01. Кіровоград, 2006. 20 с.
23. Кісь О. Дефініції фемінізму. *Культурологічний часопис «І»*. 2019. Вип. 17. С. 14-22.
24. Колодій М. Волстонкрафт, Мері. Політична енциклопедія / ред.: Ю. Левенець, Ю. Шаповал та ін. Київ : Парламентське видавництво, 2011. С. 120. URL : <https://bit.ly/3MTucJt>
25. Кононенко Є. Жіночі голоси у вітчизняній літературі : *Українська культура*. 2003. № 3/4. С. 10-11.
26. Куява Ж. «Бора» Галини Вдовиченко: під дахом найвищої висоти. Сумно. Спільнота блогів про культуру. Рец. на кн.: Бора : [роман] Харків, 2011. 240 с. : <http://sumno.com/-article/pid-dahom-najvyschoji-vysoty-pro-roman-galyny-vdov/>
27. Лисенко К. Він! Де? Там. Avtura.com.ua. URL : <http://avtura.com.ua/book/198/reviews/>
28. Максимова Н. Відповідь на прості запитання... Рец. на кн.: Хто такий Ігор? : роман. Галина Вдовиченко. Київ : Нора-Друк, 2010. 278 с.
29. Павличко С. Теорія літератури. Київ : Основи, 2002. 679 с.
30. Павличко С. Фемінізм. Київ : Основи, 2002. 322 с.
31. Рижкова Г.-П. М. Українська «жіноча» проза 90-х років ХХ – початку ХХІ ст. : жанрові і наративні моделі та лінгвопоетика : автореф. дис. ... канд. філол. наук. 10.01.01. Кіровоград, 2008. 20 с. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/ard/2008/08rgmml.zip>
32. Роздобудько І. Питання фемінізму для України неактуальне. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/28357220.html>

33. Рубчак М. Християнська Богородиця чи Берегиня? Фемінізм на противагу вічно жіночому? *Філософська думка*. 2000. № 1. С. 111-117.
34. Рудська М. Галина Вдовиченко ділить пів`яблука на чотирьох. Avtura.com.ua. URL : <http://avtura.com.ua/review/274/>
35. Самохіна С. Галина Вдовиченко. «Тамдевін» Avtura.com.ua. URL : <http://avtura.com.ua/book/198/reviews/>
36. Святненко І. Гендерна культура фемінізму в соціологічному дискурсі. *Вісник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2016. Вип. 130. С. 104–115/
37. Славінська І. 33 герої укрліт : збірник інтерв'ю з українськими письменниками : Харків : Фоліо, 2011. 412 с.
38. Таран Л. «Бути самій собі ціллю» : до питання про автобіографізм сучасної жіночої прози. *Сучасність*. 2006. № 3. С. 139-155.
39. Тараненко О. Яблуко Єви : [рецензії на романи «Дві хвилини правди» Ірен Роздобудько та «Пів`яблука» Галини Вдовиченко. URL : <http://www.bukvoid.com.ua/reviews/books/2009/08/21/135413.html>
40. Українська література (рівень стандарту). Програма для 10-11 класів ЗНЗ. URL : <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58819/>
41. Філоненко С. Концепція особистості жінки в українській прозі 30_90-х років ХХ століття (феміністичний аспект) : автореф. дис. канд. філол. наук : 10.01.01. Дніпропетровськ : ДМУ, 2003. 18 с.
42. Харчук Р. Сучасна українська проза. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 248 с.
43. Хто боїться фемінізму? : погляд по той бік реакції : зб. статей за ред. Енн Оуклі та Дж. Мітчелл / Пер. з англ. Львів : Ахілл, 2005. 340с.
44. Шульга Д. Як ви, дівчата, не сідайте... URL : https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/story/2008/12/081204_review_pivjabluka_shulga_sp

ДОДАТКИ

Додаток А

**УРОК ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ
ЗА ТВОРАМИ ГАЛИНИ ВДОВИЧЕНКО**

Позакласне читання.
Галина Вдовиченко
«Пів'яблука» та «Інші
пів'яблука»

Розглянемо творчість сучасної української письменниці Галини Вдовиченко та її романи «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука».

Про авторку Галину Вдовиченко

Біографія

Галина Костянтинівна Вдовиченко-українська письменниця, авторка романів, оповідань та есе. Народилася 21 червня 1959 року у селищі Печенга Мурманської області, Росія.

Закінчила філологічний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка. Живе у Львові. До 2017 року працювала заступницею головного редактора щоденної газети "Високий Замок".

Творчість

▪ Вдовиченко відома своєю прозою, яка досліджує теми жіночої долі, кохання, сім'ї та самотності. Її твори вирізняються емоційністю, психологічною глибиною та тонким гумором. Також Галина Вдовиченко є автором великої кількості творів для дітей.

▪ Галина Вдовиченко дебютувала у 2008 році з романом "Пів'яблука", який вийшов у видавництві "Нора-Друк" (Київ) і став лідером продажів на стенді видавництва під час роботи Львівського Форуму видавців-2008. Перший тираж книжки розійшовся протягом місяця.

Визнання

1. Спеціальна відзнака конкурсу «Коронація слова-2008» «Вибір видавців» (перша в історії конкурсу) — за роман «Пів'яблука».
2. Диплом «Дебют 2008 року» у номінації «Найкращий автор» від книготоргової мережі ЕМПІК
3. Друге місце у конкурсі «Найкраща українська книга-2009» за версією читачів та журі тижневика «Кореспондент» (роман «Пів'яблука»).
4. Роман «Замок Гербуртів» (Тамдевін) отримав першу премію у номінації «романи» на Всеукраїнському конкурсі романів, п'єс та кіносценаріїв «Коронація слова»-2009.
5. Перше місце у номінації «Оригінально оформлене та проілюстроване видання» на Міжнародному дитячому фестивалі у Львові (травень 2011), відзнака «Книжкового Левеня» (казкова повість «Мишкові миші»).
6. Друге місце у номінації «Світ дитинства» та третє місце у номінації «Мистецтво друку» у національному конкурсі «Найкраща книга України» (2011), засновник — Держкомтелерадіо України (казкова повість «Мишкові миші»).
7. У 2011 році роман «Бора» увійшов до п'ятірки фіналістів «Книги року Бі-Бі-Сі».
8. Перша премія у номінації «прозові твори для дітей» у Всеукраїнському конкурсі романів, п'єс та кіносценаріїв «Коронація слова»-2012 — за казкову повість «Ліга непарних шкарпеток».
9. «Ліга непарних шкарпеток» потрапила до п'ятірки фіналістів конкурсу «Дитяча Книга року ВВС — 2013».
10. У «Гранд Коронації слова-2015» у номінації «гранд романи» переміг роман «Маріупольський процес». За результатами Всеукраїнського рейтингу «Книжка року 2015» роман — у топ-7 у номінації «Красне письменство. Жанрова література».
11. На Книжковому Арсеналі у Києві у квітні 2016 року дитяче журі конкурсу «Волохатий олівець» нагородило повість «36 і 6 котів» відзнакою «Лиса ручка» — «За найсмійнішу книжку року».
12. 2017 — відзнака «Золотий письменник України».
13. 14 грудня 2018 року книжка «Сова, яка хотіла стати жайворонком» здобула перемогу в номінації «Ілюстрована книжка року» в «Топ БараБуки»

Особливості жіночої літератури

Гендерні теми

Жіноча література часто досліджує жіночу долю і проблеми, з якими жінки стикаються в суспільстві.

Емоційність

Такі твори часто характеризуються глибокою емоційністю, тонким психологічним аналізом.

Унікальні голоси

Жінки - письменниці розповідають свої історії з власної перспективи, що дає новий погляд на світ.

Основні теми та мотиви романів «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука»

1 Любов та стосунки

Вдовиченко висвітлює складність та багатогранність людських стосунків, зображуючи любов у різних її проявах.

2 Самотність та пошук сенсу життя

Твори авторки теми самотності, пошуку власного місця в світі та справжнього сенсу життя.

3 Жіноча доля та емансипація

Вдовиченко досліджує жіночу долю в сучасному суспільстві, показуючи зріст самосвідомості та емансипації жінок.

4 Сімейні цінності та традиції

Твори письменниці показують цінність сім'ї та традицій, а також складність розвитку сучасних сімейних стосунків.

Сюжетні лінії романів «Пів'яблука» та «Інші пів'яблука»

- 1 — «Пів'яблука»
Роман розповідає про долі чотирьох жінок, які об'єднані спільним бажанням – пошуку себе та свого місця у житті, способу самореалізації.
- 2 — «Інші пів'яблука»
Продовження історії, де головні героїні продовжують шукати своє місце в світі, долаючи перешкоди та будуючи нові стосунки.
- 3 — Переплетення сюжетів
Сюжетні лінії романів переплітаються, показуючи, як долі героїв впливають один на одного. Важливість підтримки родини і друзів у нелегких життєвих дилемах..

Головні героїні романів

Магда

Магда - турботлива домогосподарка, мріюча про материнство.

- Її образ – це традиційний образ жінки, яка присвячує себе сім'ї.

Однак, авторка показує, що навіть у рамках традиційної ролі жінка може відчувати незадоволеність і прагнути змін: «Магда ж ще у студентські часи знайшла свою стрижку, і роками зберігала вірність класиці: її попелясто-русяве волосся слухняно тримало задану форму і дивувало рідкісним природним кольором, який не могла б дати жодна фарба», «**Магда була не творцем а цінителькою**», «Вона справляла враження жінки, яку все влштовує у житті.»

Луїза

Луїза – ведуча на телебаченні, світська левиця, яка прагне розкоші та визнання

- Її образ – це протилежність образу Магди.

Луїза – жінка, яка шукає щастя в матеріальних благах і зовнішній блискучості : «Де б не опинилася Луїза – у коридорах телеканалу, у крамниці, на пляжі, де завгодно – на неї завжди звертали увагу. І не тому що ця ефектна мідноволоса жінка мала помітний виступ на спині над правою лопаткою. Власне, не горб відразу впадав у вічі. Приголомшливим було поєднання очевидної фізичної вади зі сповненим гідності, теплим, небайдужим поглядом. Виразні очі, густе руде волосся, аристократичні кисті рук –і потворні наслідки диявольського сколіозу.»

Ірина

•Ірина – дизайнер, творча особистість, яка шукає себе в мистецтві. Її образ втілює прагнення до самореалізації.

Її образ втілює прагнення до самореалізації, до пошуку свого місця у світі. Ірина – це жінка, яка не боїться експериментувати і змінюватися: «Стрижки вона міняла часто: під настрій, під подію, під нове захоплення... Залишалася постійною лише щодо кольору – воронячого крила.»

Галина

• Галина - власниця журналу, амбітна кар'єристка, яка прагне досягнення професійних висот.

Її образ символізує сучасну жінку, яка балансує між кар'єрою та особистим життям. Авторка показує, що навіть досягнувши успіху, жінка може відчувати внутрішню порожнечу, якщо не знайде гармонії в особистому житті: «Збираючись на роботу, Галя не відчувала, що відпочила. Робота знову розрослася до загрозливих меж – від сну до сну. Це почало нагадувати газетний період в її житті, коли вона поверталася додому спустошена, залишки повітряної кульки на асфальті, розчавлені чужими підшвами. Хотілося лише одного – полежати у гарячій ванні з книжкою у руці і лягти спати. Більше нічого. Особливо лякало те, що усе це було пройденою темою.»

Стосунки з чоловіками у романах "Пів'яблука" та "Інші пів'яблука"

Розгляньмо очевидний приклад хороших взаємовідносин між чоловіком і жінкою на прикладі Магди і її чоловіка Ігора:

- Магда часто зображується як жінка, яка прагне стабільності, домашнього затишку та гармонії у стосунках: «Люблю, коли двоє за руки тримаються, коли влаштовують собі вечери при свічках. Подобається, коли Ігор телефонує мені серед дня з усілякими дрібницями...».
- Вона цінує вірність, взаєморозуміння та підтримку з боку партнера.
- Магда віддана своїй родині і готова на багато заради її благополуччя: «Я в цьому нашому поході зрозуміла, що не хочу залишати своїх малих навіть на три дні. Більше не ризикуватиму... Ні, я потрібна своїм дітям жива і здорова.»

Вона шукає у партнері надійного плеча, з яким можна розділити радощі і труднощі життя: «Магда виросла не знаючи, що таке пиятики батька чи похмурий погляд матері. У батьківському домі не трималися заздрощі та злослів'я, ніхто не підвищував голосу, не принижував іншого.»

Стосунки з чоловіком менш вдало склалися в Ірини. Вона розлучена, має дорослу доньку – Соню. Більшість свого часу приділяє роботі.

Ірина – один з яскравих жіночих образів у романах Галини Вдовиченко, яка через свої переживання та вибір допомагає нам глибше зрозуміти сучасну жінку та її стосунки з чоловіками.

Характерні риси Ірини у стосунках

- Незалежність: Ірина – це жінка, яка цінує свою свободу і не боїться приймати власні рішення: «Мені хотілося, щоб він був такий, яким я собі його науявляла. А він був такий, який був... Мав звичку вирішувати за мене, контролювати мої вчинки, захоплювати мій життєвий простір».
- Творчість: її творча натура часто стає рушійною силою у житті, але водночас може створювати певні складнощі у стосунках.
- Пошук себе: Ірина постійно розвивається і шукає своє місце у світі, що може призводити до змін у її особистому житті: «Ірина у стосунках з чоловіками не терпіла монотонності та половинчастості...легко ставила крапку у відносинах, наступного ж дня відчуваючи головність до нового пошуку».

Тримати подробиці про свої стосунки та переживати їх лише наодинці з партнером прагне Луїза. Дівчина, яка не надто говірка лише на тему своєї закоханості та прихильності. На початку роману «Пів'яблука» Галина Вдовиченко зображує її як впевнену у собі, знаючу собі ціну та не зацікавлену у створенні родини. Перед собою Луїза бачить в основному тільки кар'єру телеведучої і власний проєкт, яким займається разом з Ігорем Конем.

Смілива, сильна духом, вольова, амбіційна і впевнена, поряд з Конем стає ніжна, тепла, слухняна і домашня. З цим чоловіком вона вміє бути маленькою дівчинкою, при цьому, непомітно для Ігора, керує ним і згладжує усі гострі кути між ними.

Стосунки з чоловіком у Галі досить натягнуті, вони часто сваряться, мало говорять один з одним на особисті теми, Галя не вбачає у своєму чоловікові опори, мужності і господаря, тому більшість справ береться робити сама: «Побут наступав на усіх фронтах – Галя тримала оборону. Їй усе вдавалося наполовину – і на роботі, і вдома».

Вона залишається жити з Віктором, бо має з ним чудових синів, яких обожнює, а незадовго Віктор пережив інсульт і тепер потребує догляду і уваги: «Галя давно зрозуміла: одним людям більше вдається перша половина життя, іншим – друга. Тільки треба не упустити свій шанс.»

Віктор після інсульту став агресивним і нерідко проявляв неповагу до жінки, забував про те, що говорив, часто не відрізняв реальність від його думок: «Сваритися стало мало не зоденним ритуалом... Раз у раз він зривався в нескінченні випоминання, завзято додаючи давно минулим подіям фантастичних огидних подробиць та припущень, породжених підозрами...»

Предмети, характерні для головних героїнь твору

Книги

Книги - символ інтелекту, пошуку знань та зв'язку з внутрішнім світом.

Одяг

Одяг - як спосіб самовираження, відображення статусу та характеру героїнь.

Прикраси

Прикраси - символ жіночості, елегантності та зовнішнього впливу.

Особливості характерів головних героїнь

- 1 Сильні та незалежні
Головні героїні - жінки, які прагнуть до самореалізації та незалежності від чоловіків.
- 2 Здатні до кохання та вірності
Незважаючи на складнощі життя, героїні зберігають здатність до глибоких почуттів.
- 3 Життєрадісні та оптимістичні
Навіть у найскладніших ситуаціях вони знаходять сили продовжувати життя і вірять у краще майбутнє.

Висновки

Твори Галини Вдовиченко - це глибокі і емоційні розповіді про жіночу долю, кохання, сімейні цінності та пошук сенсу життя. Її твори захоплюють своєю щирістю і змушують задуматися над важливими питаннями буття.

Романи Галини Вдовиченко є не лише літературними творами, а й своєрідним соціокультурним документом, який відображає зміни, що відбуваються в українському суспільстві. Авторка досліджує такі актуальні теми, як жіноча дружба, сімейні стосунки, пошук себе, а також взаємовідносини між поколіннями. Через призму життя героїнь ми бачимо, як соціальні зміни впливають на життя сучасної жінки.

СЦЕНАРІЙ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ ЗА ТВОРАМИ АВТОРКИ

Літературна кав'ярня «Смак пів'яблука» за творами Галини Вдовиченко

Ласкаво просимо на захід, присвячений творчості Галини Вдовиченко та її збірках "Пів'яблука" та "Інші пів'яблука". Запрошуємо вас насолодитися кавою та розмовою про тонкі психологічні портрети, що розкриваються в її творах.

Організація позакласного заходу

Облаштування місця

Створити атмосферу затишної кав'ярні: розставити столики, накрити їх скатертинами, поставити вазу з квітами, запалити свічки (безпечно!)

Підготовка матеріалів

Наявність кількох примірників збірок "Пів'яблука" та "Інші пів'яблука" для читання у голос.

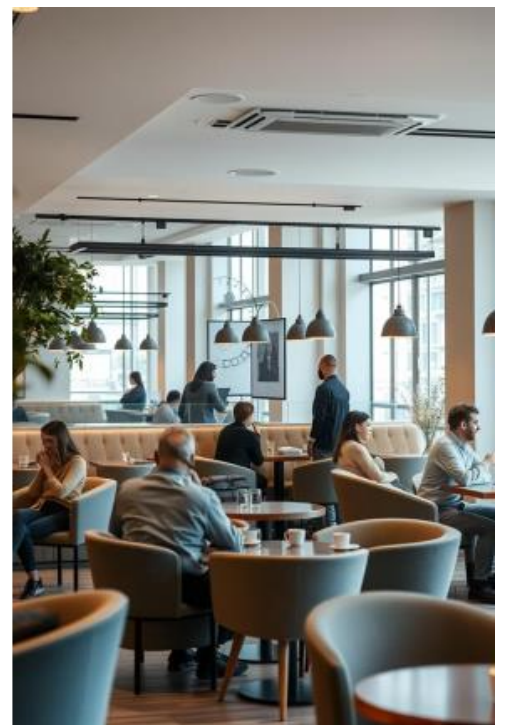
Залучення учасників

Запросити до участі в обговоренні студентів та викладачів, які знайомі із творчістю Вдовиченко.

Створення атмосфери

Створити затишну атмосферу для невимушеної розмови про твори та їх вплив на читача.

Сценарій та структура заходу

Про авторку: життєвий і творчий шлях

- 1 Ранні роки та освіта**
Галина Вдовиченко народилася в 1959 році в селищі Печенга Мурманської області, Росія. Вона закінчила філологічний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка.
- 2 Початок кар'єри**
Після закінчення університету до 2017 року працювала заступницею головного редактора щоденної газети "Високий Замок" у Львові, де живе і донині.
- 3 Письменницька діяльність**
Галина Вдовиченко дебютувала у 2008 році з романом "Пів'яблука", який вийшов у видавництві "Нора-Друк" (Київ) і став лідером продажів на стенді видавництва під час роботи Львівського Форуму видавців-2008. Перший тираж книжки розійшовся протягом місяця.
- 4 Творчий доробок**
Галина Вдовиченко написала багато книг для дітей і дорослих, її твори перекладені багатьма мовами.

Літературно-критичний аналіз творів

Стиль	Проза
Жанр	Роман
Тематика	Любов, дружба, сімейні цінності, маркери жіночого простору, чоловіки у світі жінок
Особливості	Тонкий психологізм героїв роману, вправне використання символів та їх роль у романі, введення культурних та історичних цінностей українців.

Аналіз образів та символізму в творах

Образ яблука

Образ яблука у творах Галини Вдовиченко символізує любов, спогади, дружбу, а іноді розлуку та розчарування.

Образ дому

Образ дому у творах письменниці символізує затишок, безпеку, але й може бути символом обмеження.

Образ Львова

Образ Львова у творах письменниці символізує пошук себе у великому місті, культурні та історичні цінності і їх вплив на головних героїнь.

Головні герої та їх пріоритетність у житті

Магда

- 1) Діти, сім'я
- 2) Дім, домашній затишок
- 3) Дружба
- 4) Робота

Луїза

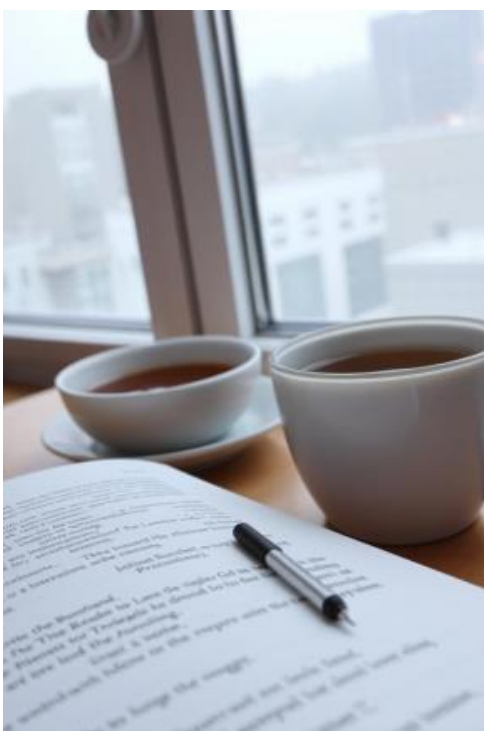
- 1) Кар'єра
- 2) Особистий розвиток
- 3) Стосунки
- 4) Дружба
- 5) Дім

Галина

- 1) Сини
- 2) Редакторство, написання роману
- 3) Дружба
- 4) Домашній затишок
- 5) Чоловік

Ірина

- 1) Донька
- 2) Дизайнерство
- 3) Дружба
- 4) Домашній затишок і стосунки
- 5) Стиль, одяг, мода

Особливості мови та стилю творів

1 Образна мова

Вдовиченко використовує багато образів і метафор, що додають глибини і естетики її творам.

2 Психологізм

Авторка майстерно описує внутрішній світ своїх героїв, їхні думки та почуття.

3 Філософські роздуми

В її творах простежуються філософські роздуми про життя, дружбу і любов.

4 Розмовний стиль

Вдовиченко використовує розмовний стиль, що робить її твори близькими і зрозумілими читачеві.

Вплив творів на читача

1

Емоційний вплив

Твори Вдовиченко викликають у читача широкий спектр емоцій, від суму і розчарування до надії та віри в любов.

2

Замислення над життям

Після прочитання її творів читач задумується над важливими питаннями життя, свого місця у світі та цінностями.

3

Розуміння людських стосунків

Вдовиченко допомагає читачеві краще зрозуміти людські стосунки, емоції та поведінку.

Виховний потенціал романів

Вчити розуміти людські емоції

Твори Вдовиченко допомагають читачеві в розумінні людських емоцій, їхніх причин і наслідків.

Розвивати емпатію

Читаючи її твори, читач вчиться ставити себе на місце інших і розуміти їхні почуття.

Формувати цінності

Її твори розкривають важливі моральні та етичні цінності, які можуть вплинути на формування особистості.

Висновки та рекомендації

1 Актуальність

Твори Галини Вдовиченко актуальні і цікаві для сучасного читача зокрема для підлітків.

2 Виховний потенціал

Її твори можуть стати чудовим інструментом для розвитку емпатії та критичного мислення.

3 Захоплююче обговорення

Організація позакласного заходу у кафе - чудовий спосіб познайомити учасників із творчістю Вдовиченко у дружній та розслабленій атмосфері.

